priručnik za kampanju
PLAVA ZASTAVICA

sponzor priručnika:
MINISTARSTVO TURIZMA CRNE GORE

sponzor kampanje:
JAVNO PREDUZEĆE ZA UPRAVLJANJE MORSKIM DOBROM CRNE GORE

partneri kampanje:
TURISTIČKA ORGANIZACIJA CRNE GORE

CRVENI KRST CRNE GORE

nacionalni operater kampanje:
EKOM - UDRUŽENJE ZA EKOLOŠKI KONSALTING U CRNOJ GORI

sadržaj

UVODNE NAPOMENE 3

Predrag Nenezić, ministar turizma 4
Rajko L. Barović, direktor JP Morsko dobro 5
Vojin Vlahović, direktor Turističke organizacije 6
Carrie A. Dean, International Blue Flag Coordination 7

KAMPANJA PLAVA ZASTAVICA 9

Istorijat kampanje 10
Kampanja danas 10
Partneri kampanje u svijetu 11

Kriterijumi kampanje za plaže 13
Kriterijumi kampanje za marine 15

Obrazloženje kriterijuma 19
I - Ekološko obrazovanje i informisanje 21
II - Kvalitet vode za kupanje 27
III - Ekološko upravljanje 33
IV - Bezbjednost i usluge 43

Kontrole plaža sa plavom zastavicom 54

EKOLOŠKA EDUKACIJA 57

Ljilja Radunović, Eko centar "Delfin" *57*
Dijana Medenica, Kreativna Asocijacija Mladih *61*
Primjeri ekološko-edukativnih akcija u svijetu 63

SPASILAŠTVO NA VODI 67
Milan Stanišić, Crveni krst Crne Gore

MEDJUNARODNI OPERATER KAMPANJE 69
Fondacija za ekološku edukaciju (FEE)

NACIONALNI OPERATER KAMPANJE 71
Udruženje za ekološki konsalting u Crnoj Gori - EKOM

GENERALNI SPONZOR KAMPANJE 73
Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom

za izdavača:
mr Aleksandar Ražnatović, predsjednik NVO "EKOM"

urednik izdanja:
Saša Karajović, nacionalni koordinator kampanje

štampa:
Biro Konto, Herceg Novi

mart, 2006. godine

UVODNE NAPOMENE

Nevladina organizacija "EKOM - Udruženje za ekološki konsalting u Crnoj Gori" je nacionalni operater kampanje »Plava zastavica« u Crnoj Gori, koja je počela sa pilot fazom u 2003. godini.

Plava zastavica predstavlja medjunarodnu oznaku kvaliteta i jedna je od najznačajnijih akcija koje pospješuju ukupnu promociju turističke ponude Crne Gore.

Izradom ovog priručnika, na popularan način su prikazane karateristike kampanje kako u svijetu tako i kod nas. Priručnik obuhvata: generalni prikaz kampanje Plava zastavica u svijetu i u Crnoj Gori, pregled ekoloških i edukativnih aktivnosti u okviru kampanje koje se sprovode u drugim zemljama i kod nas, objašnjenje imperativnih i fakultatitvnih kriterijuma za plaže i marine. Priručnik je uradjen sa velikim brojem fotografija i ilustracija u boji, a u pripremi materijala su korišćene brojne publikacije iz više zemalja kako bi se [to slikovitije predstavili pojedini segmenti kampanje.

Priručnik je namjenjen korisnicima plaža i marina, turističkim organizacijama, lokalnim samoupravama, nevladinim organizacijama i medijima.

Ministarstvo turizma Crne Gore je obezbijedilo sredstva za pripremu i štampu ovog priručnika.

Predrag Nenezić,
ministar turizma u Vladi Crne Gore

Kampanja Plava zastavica sprovodi se u Crnoj Gori od 2003.godine, kada je NVO "EKOM" postala član Fondacije za ekološku edukaciju (FEE) i time stekla pravo da bude nacionalni operater za Plavu zastavicu u Crnoj Gori. Pored finansijske i organizacione podrške od strane Javnog preduzeća za upravljanje Morskim dobrom, kampanju Plava zastavica u Crnoj Gori podržavaju i Ministarstvo turizma RCG, Turistička organizacija Crne Gore, Crveni krst Crne Gore, primorske opštine i lokalne ekološke nevladine orgainzacije, što je, pored velikog interesovanja korisnika plaža, i razlog za sve veću popularnost ovog međunarodnog priznanja za visoke ekološke, bezbjedonosne i uslužne standarde na plažama.

Po odluci Nacionalne komisije, formirane od strane Ministarstva turizma, kampanja Plava zastavica u Crnoj Gori se odvija u dvije faze, odnosno, zainteresovanom kupalištu se u prvoj godini dodjeljuje sertifikat kandidata, te se nakon uspješno završene pilot faze, to kupalište može kandidovati za Plavu zastavicu kod Međunarodnog žirija.

Oznaku »Plava zastavica« dodjeljuje Međunarodni žiri, a na predlog Nacionalne komisije i to za jednu sezonu. Ukoliko se tokom sezone promjene uslovi na plaži, Plava zastavica može biti povučena privremeno ili trajno.

Dodjeljivanje Plave zastavice zasniva se na ispunjavanju kriterijuma iz četiri oblasti: kvalitet vode, ekološko obrazovanje i informisanost, ekološki menadžment i bezbjednost i usluge.

Na svom zasjedanju krajem aprila 2005. godine, Medjunarodni žiri, koji su sačinjavali predstavnici Svjetske turističke organizacije (WTO), Programa UN za životnu sredinu (UNEP), Medjunarodne spasilačke federacije (ILS), Evropske unije za zaštitu obala (EUCC) i Fondacije za ekološku edukaciju (FEE), donio je odluku da se Plava zastavica dodjeli za slijedećih 10 crnogorskih plaža: plaža Dobreč, kupališta Cuba libre i Porto na Žanjicama (opština Herceg Novi); Plavi horizonti i Kalardovo (opština Tivat), Mogren I, Ocaso na kraju Slovenske plaže i Sveti Toma u Bečićima (opština Budva), kupalište Paradiso u uvali Utjeha (opština Bar) i Tropicana na Velikoj plaži (opština Ulcinj). Ovo je povećanje u odnosu na 2004. godinu, kada je Crna Gora u prvoj sezoni imala 6 plavih zastavica.

Na svečanoj manifestaciji, koja je održana 17. decembra 2005. godine u hotelu »Maestral« u Pržnu, dodjeljene su godišnje nagrade za doprinos kvalitetu, afirmaciji i promociji turističke ponude Crne Gore »Wild Beauty Award«, a kampanja Plava zastavica dobila je nagradu u kategoriji kampanje koja je doprinijela kvalitetu turističke ponude.

Ministarstvo turizma Crne Gore je obezbijedilo sredstva za pokretanje vebsajta Kampanje i izradu ovog Priručnika

Rajko L. Barović
direktor Javnog preduzeća za upravljanje Morskim dobrom Crne Gore

Plava zastavica je međunarodno prihvaćen i prepoznatljiv simbol za kvalitet u turizmu i zaštitu životne sredine. Kampanja Plava zastavica promoviše visoke standarde iz četiri oblasti - kvaliteta morske vode, usluga i bezbjednosti na plažama, standarde iz oblasti zaštite životne sredine, kao i obrazovanja i informisanja javnosti o ekološkim vrijednostima.

Jedan od najznačajnijih poslova Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore je uređenje plaža i kupališta - najatraktivnijeg segmenta ljetnje turističke ponude na Crnogorskom primorju. Tokom dugog niza godina, u okviru svog redovnog posla, JP „Morsko dobro“ sprovodi aktivnosti na organizaciji kupališta, propisujući niz sanitarnih, bezbjedonosnih uslova i standarda usluge. Takođe, naše preduzeće prati i kvalitet vode za kupanje na kupalištima, i obavlja sve neophodne poslove čime se stvaraju preduslovi za ugodan boravak turista tokom ljetnje sezone.

Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Crne Gore je, od samog početka, prepoznalo značaj koji kampanja Plava zastavica ima, ne samo za unapređenje turističke ponude Crnogorskog primorja, već i za promociju Crne Gore kao turistički atraktivne destinacije po ocjeni kompetentnih međunarodnih komisija.

S obzirom na redovne aktivnosti Javnog preduzeća, crnogorske plaže već ispunjavaju niz zahtjevanih kriterijuma na način upravo predviđen ovom Kampanjom. Iz tog razloga smo, kao pokrovitelj i generalni sponzor Plave zastavice u Crnoj Gori pružili partnerstvo i podršku NVO „EKOM “, koja je 2003. godine, učlanjenjem u Fondaciju za ekološku edukaciju postala nacionalni operater za Crnu Goru, i stekla pravo da sprovodi Kampanju Plava zastavica kod nas.

Sprovođenje ovog, u svijetu priznatog i poznatog, ekološkog i turističkog simbola, predstavlja korak više ka prepoznavanju već postojećih standarda na našim plažama. Takođe, predstavlja potvrdu i priznanje našeg dosadašnjeg rada, kao i podstrek da nastavimo sa programima koji Crnoj Gori donose međunarodno obilježje.

Na šest kupališta 2003. godine, uspješno je sprovedena pilot faza kampanje Plava zastavica. 2004. godine, na svim tim kupalištima podignuta Plava zastavica, dok je iste godine za 12 kupališta odobren ulazak u pilot fazu. Broj kupališta na kojima se vijorila Plava zastavica se znatno povećao 2005. godine, tako da je njih 10 imalo Plavu zastavicu, dok je 15 kupališta dobilo sertifikat za pilot fazu. U narednim godinama očekujemo povećanje broja kupališta na kojima će biti istaknuta Plava zastavica.

Ovim međunarodnim priznanjem Crnoj Gori se ukazuje šansa da svojim jedinstvenim turističkim potencijalom, uređenim plažama i i bistrim morem, konkuriše na svjetskom tržištu kao jedna od kvalitetnih i prepoznatljivih destinacija.

Vojin Vlahović
direktor Turističke organizacije Crne Gore

Kampanja "Plavu zastavica" i njen uspješan nastavak imaju izuzetnu važnost za crnogorski turizam, jer je svaka "plava zastavica" najbolja nova pozivnica turistima koji očekuju kvalitetan odmor. One su i znak da smo na pravom putu da Crna Gora postane prepoznata kao visokokvalitetna turistička destinacija, što je jedan od naših strateških ciljeva.

Sedamdeset tri kilometra najljepšeg spoja sunca mora i kopna, odnosno 117 plaža koje čine crnogorsku obalu pružaju turistima mogućnost da od užurbanog tempa civilizacije predahnu uz šum talasa i opojne mirise prirode. Turistima se nudi pravi izbor pješčanih, šljunkovitih i kamenitih plaža.

Osim prirodnih ljepota turisti očekuju i visok nivo ekoloških, bezbjednosnih i uslužnih standarda na plažama, tako da se na nekim plažama već nalaze uniformne infotable sa podacima o kvalitetu vode, eko-akcijama, brojevima u slučaju hitnih intervencija, plažnim redom, skicom sadržaja i objekata na kupalištu, kontakt podacima nacionalnog i medjunarodnog operatera kampanje.

U cilju podizanja nivoa kvaliteta plaža i ukupne turističke ponude Crne Gore, 2003 godine pokrenuta je kampanja "Plava zastavica".

U 2004. godini Crna Gora je imala 6 plaža sa ovim priznanjem, a u 2005. godini, ukupno 10 plaža i 15 novih kandidata.

Veoma značajan, i za svaku pohvalu, je doprinos pojedinih zakupaca idejama kampanje koji se osim uređenjem i održavanjem plaža aktivno bave i ekološko-edukativnim aktivnostima i imaju poseban odnos prema okruženju.

Posebno treba istaći da je organizacija godišnje Skupštine "Plave zastavice" za 2006 godinu, pripala Crnoj Gori. To je ujedno i prilika da se Crna Gora, kao i svi naši učesnici kampanje, predstave kao pravi domaćini i pokažu da svojim organizacionim sposobnostima i kvalitetom mogu parirati konkurentnim destinacijama u svijetu.

17. decembra 2005. godine, NVO "EKOM" je dobila nagradu "Wild Beaty Award" u kategoriji kampanje koja je doprinijela kvalitetu turističke ponude.

MONTE NEGRO WBA
WILDBEAUTYAWARDS

Carrie A. Dean
International Blue Flag Coordination

Kampanja Plava zastavica je ekskluzivno eko obilježje za plaže i marine. Kampanju vodi Fondacija za ekološku edukaciju (FEE), neprofitna nevladina organizacija sa svojim članicama u 43 zemlje (početkom 2006. godine).
Kampanja Plava zastavica je počela u Evropi 1987. godine sa ciljem da se podstaknu plaže da ispune Direktivu EU za kvalitet vode za kupanje. Kriterijumi kampanje su od tada razvijani kako bi pokrili veliki broj pitanja – problema, a broj zemalja koje učestvuju u kampanji kao i broj plaža i marina, nagradjen plavom zastavicom, je rastao iz godine u godinu.

Plava zastavica se dodjeljuje plažama i marinama koje ispunjavanju specifičan set kriterijuma koji se odnose na ekološko informisanje i obrazovanje, kvalitet vode, sigurnost i usluge kao i ekološko upravljanje. Plava zastavica je postala simbol kvaliteta prepoznatljiv za turiste i turoperatore i može se koristiti u promovisanju nagradjene plaže ili marine.

Kampanja je osmišljena da podigne ekološku svijest i unaprijedi dobro ekološko ponašanje turista, lokalnog stanovništva te uprave i osoblja na plažama i u marinama. Kriterijumi kampanje su takodje kreirani tako da budu uskladjeni sa nacionalnim, regionalnim i lokalnim propisima u svakoj zemlji, kako bi osigurali njihovu primjenu.

Preko tri hiljade lokacija je nagradjeno Plavim zastavicama 2005. godine u 35 zemalja, ne samo u Evropi već i u Karibima, Novom Zelandu, Kanadi i Južnoj Africi.

Aktuelne informacije o zemljama uključenim u kampanju i dodjeljenim Plavim zastavicama se mogu pronaći na vebsajtu www.blueflag.org.

Procedura prijavljivanja za Plavu zastavicu

Plaže i marine se prijavljuju za Plavu zastavicu preko nacionalnog operatera kampanje koji je uključen u FEE. Nacionalni operateri obezbjedjuju aplikacione formulare I neohodne proceduralne instrukcije. Ponekad je prethodni pregled aplikacija od pomoći u identifikovanju pojedinih problema i njihovom blagovremenom rješenju.

Nacionalna komisija se sastaje jedanput godišnje kako bi pregledala sve prijave i ocjenila da li su kandidati iz te zemlje ispunili sve kriterijume Plave zastavice. Oni kandidati koji su potvrdjeni na nacionalnom nivou se prosleđjuju Medjunarodnom žiriju.

Medjunarodni žiri se sastaje dva puta godišnje kako bi procjenio kandidate iz različitih krajeva svijeta. Jednom prihvaćeni kandidati se potom nagradjuju Plavom zastavicom za jednu sezonu.

Tokom sezone, medjunarodni i domaći kontrolori obavljaju obilazak kako bi se uvjerili da li su ispunjeni svi kriterijumi Plave zastavice.

Ukoliko se utvrdi neki problem, zastava se spušta dok se on ne riješi. Ako je problem veoma ozbiljan ili se ne riješi tokom zadanog perioda, zastava se povlači do kraja sezone. Javnost može pomoći u nadgledanju plaža i marina sa Plavom zastavicom i podstiče se da izvještava o bilo kojem problemu kako nacionalnom tako i medjunarodnom operateru Plave zastavice.

Kampanja Plava zastavica u Crnoj Gori

ECOM je postao član FEE 2003. godine, kada je počeo sa pilot fazom kampanje Plava zastavica. Prve plave zastavice su dodjeljene za 6 plaža u 2004.godini. Godinu dana kasnije bilo je 10 zastavica koje su se vijorile na crnogorskim plažama.

Medjunarodna kontrola je prvi put sprovedena u Crnoj Gori u 2005. godini, kada je utvrdjeno da plaže ispunjavaju sve kriterijume osim jednog manjeg problema. Medjunarodna koordinacija kampanje je bila veoma zadovoljna sa ovim odličnim rezultatima.

Godišnji skup svih nacionalnih operatera kampanje Plava zastavica biće organizovan u oktobru 2006. godine u Crnoj Gori, a domaćin je ECOM. Skupu će prisustvovati predstavnici iz svih zemalja koje sprovode kampanju Plava zastavica i biće u prilici da vide i ocjene crnogorska iskustva.

International Blue Flag Coordination
c/o Danish Outdoor Council
Scandiagade 13
2450 Copenhagen SV
Denmark
Tel. +45 33 28 04 11, Fax. +45 33 79 01 79
Mail: blueflag@blueflag.org
or coordination@blueflag.org

KAMPANJA PLAVA ZASTAVICA

Plava zastavica je ekskluzivno eko-obilježje koje je dodjeljeno 2005. godine na preko 3100 plaža i marina u 35 zemalja širom Evrope, Južne Afrike, Novog Zelanda, Kanade i Kariba.

Kampanju Plava zastavica vodi nezavisna i neprofitna Fondacija za ekološku edukaciju (FEE).

Plava zastavica se sprovodi na plažama i marinama kroz striktnu primjenu kriterijuma koji se odnose na kvalitet vode, ekološko obrazovanje i informisanje, ekološko upravljanje, sigurnost i ostale usluge.

Kampanja Plava zastavica uključuje i ekološko obrazovanje i informisanje za javnost, nadležne organe i turoperatore.

Istorijat Kampanje

Plava zastavica je rodjena u Francuskoj 1985. godine kada je nekoliko obalnih opština nagradjeno na bazi kriterijuma koji se odnose na tretman otpadnih voda i kvalitet vode za kupanje.

1987. godina je bila Evropska godina životne sredine, a Fondacija za ekološku edukaciju u Evropi (FEEE) je tim povodom Evropskoj komisiji predstavila koncept Plave zastavice. Ona je bila prihvaćena kao jedna od zvaničnih ekoloških aktivnosti u Evropskoj zajednici te godine.

Francuski koncept Plave zastavice je proširen pitanjima ekološkog upravljanja, kao što je tretman otpada te planiranje i zaštita obalnog područja. Pored plaža, i marine počinju da dobijaju Plave zastavice.
Te 1987. godine, na 244 plaže i 208 marina u 10 zemalja vijorile su se plave zastavice,.

Od 1987. godine, godinu za godinom, broj plavih zastavica je rastao. Kriterijumi su se mijenjali, postajući sve striktniji. 1992. godine, Kampanja je počela da primjenjuje restriktivne vrijednosti u Direktivi EU o kvalitetu vode za kupanje kao imperativni kriterijum. To je bila ujedno i godina kada su kriterijumi Plave zastavice postali isti u svim zemljama koje primjenjuju ovu kampanju

2001. godine FEEE je odlučila da postane globalna organizacija i mijenja ime u FEE, čime svoje aktivnosti počinje da organizuje širom svijeta.

Nekoliko organizacija izvan Evrope se prijavilo FEE sa željom da razviju kampanju u svojim zemljama. Tako je FEE je u saradnji sa UNEP i WTO razvila kampanju i u Južnoj Africi (2001.), 4 karipske zemlje (2004.), Maroku i Kanadi (2005).
Novi Zeland i Čile sprovode pilot fazu od 2005. godine, a interesovanje su pokazali i SAD, Argentina, Brazil, Ekvador, Ujedinjeni Arapski Emirati i nekoliko zemalja u jugostočnoj Africi.

FEE je donijela odluku da se kriterijumi za plaže mogu razlikovati od regiona do regiona, uzimajući u obzir pri je svega prirodne i ekološke uslove. Tako se od 2006. godine primjenjuje set od 29 kriterijuma sa varijacijama za pojedine regione u svijetu.

Kampanja danas

U 2005. godini, 2472 plaže i 635 marina bilo je nagradjeno sa Plavom zastavicom.

Trenutno 35 zemalja učestvuje u kampanji: Bahami, Belgija, Bugarska, Crna Gora, Danska, Dominikanska Republika, Engleska, Vels i Sjeverna Irska, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Holandija, Hrvatska, Island, Italija, Jamajka, Južnoafrička Republika, Kanada, Letonija, Litvanija, Kipar, Maroko, Norveška, Novi Zeland, Njemačka, Poljska, Portugal, Portoriko, Škotska, Slovenija, Španija, Švedska i Turska.

Čile, Rumunija i Rusija sprovode pilot fazu kampanje.

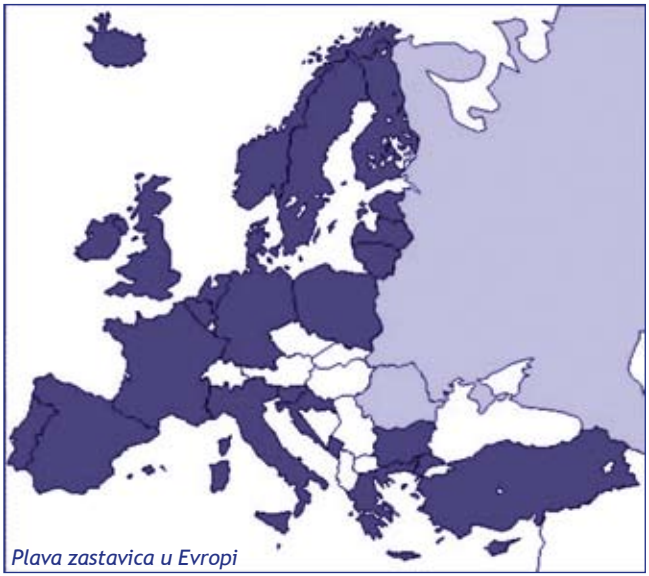
Plava zastavica u Evropi

Partneri Kampanje u svijetu

UNEP - Program Ujedinjenih Nacija za životnu sredinu (odsjek za tehnologiju, industriju i ekonomiju) i **WTO - Svjetska turistička organizacija** su vrlo važni partneri FEE u informisanju javnosti o eko-turizmu i sa Plavom zastavicom kao primjerom, te šireći principe kampanje u neevropskim zemljama. Upravo je sa podrškom UNEP i WTO implementacija Plave zastavice počela u Karibima i Jugoistočnoj Aziji. UNEP i WTO imaju svog predstavnika u Medjunarodnom žiriju kampanje.

Medjunarodna spasilačka federacija (INTERNATIONAL LIFESAVING FEDERATION - ILS) je važan partner FEE na pitanjima bezbjedonosnih standarda na plažama i marinama sa Plavom zastavicom. ILS i FEE trenutno rade zajedno na uvodjenju Procjene bezbjednosnog rizika u Kampanju Plave zastavice.

Obalna unija (EUCC - The Coastal Union) je značajan partner FEE u razmjeni informacija o upravljanju obalama. I EUCC učestvuje u radu Medjunarodnog žirija kampanje.

Kampanja Plava zastavica pomaže **Generalnom direktoratu EU za životnu sredinu** u implementaciji direktiva o kvalitetu vode za kupanje i gradskim otpadnim vodama. EU je preko svog predstavnika iz Evropskog parlamenta uključena u rad Medjunarodnog žirija Plave zastavice.

Reef Check je medjunarodna organizacija koja se bavi zaštitom koralnih grebena i sprovodi priznat monitoring program, koji je dio kriterijuma kampanje u onim dijelovima svijeta gdje su zastupljeni koralni grebeni.

Svake godine, 5. juna na Svjetski dan zaštite životne sredine se objavljuju plaže i marine nagradjene Plavom zastavicom u Evropi, Kanadi i Maroku te novim obližnjim zemljama, dok se 1. novembra to radi za Karibe, Novi Zeland i Južnu Afriku i njihovo okruženje.

Primjer iz Italije

Primjer iz Grčke

Primjer iz Grčke

Primjer iz Turske

KRITERIJUMI KAMPANJE ZA PLAŽE

Plava zastavica za plaže se bazira na ispunjenosti 29 kriterijuma koji pokrivaju aspekte:
- ekološkog obrazovanja i informisanja
- kvaliteta vode
- ekološkog upravljanja
- sigurnosti i usluga

Neki kriterijumi su impretivni (I) a neki preporučujući (P), dok su neki neprimjenljivi u pojedinim regionima (P).

Svi imperativni kriterijumi moraju biti ispunjeni, kao i što veći broj preporučujućih kriterijuma.

Sve plave zastavice se dodjeljuju samo za jednu sezonu. Ako neki od imperativnih kriterijuma nije ispunjen tokom sezone ili se uslovi promjene, Plava zastavica se povlači (spušta).

Ekološko obrazovanje i informisanje

1) Informacije o obalnim ekosistemima i osjetljivim prirodnim područjima u priobalju moraju biti istaknute (I)

2) Informacije o kvalitetu vode za kupanje moraju biti postavljene (I)

3) Informacije o kampanji Plava zastavica moraju biti objavljene (I)

4) Pravila ponašanja na plaži (plažni red) moraju biti označena a propisi o korišćenju i upravljanju plažama moraju biti dostupni javnosti na zahtjev (I)

5) Minimum 5 ekološko-edukativnih akcija se mora organizovati tokom sezone (I)

Kvalitet vode

6) Ispunjenost zahtjeva i standarda visokog kvaliteta vode za kupanje (I)

7) Industrijski i kanalizacioni ispusti ne smiju uticati na područje plaže (I)

8) Praćenje zdravlja koralnih grebena lociranih u blizini plaže (N - ne primjenjuje se u Evropi, Maroku i Kanadi)

9) Ispunjenost lokalnih zahtjeva za tretman otpadnih voda i kvalitet ispuštanja u prirodni recipijent (P)

10) Alge i drugu vegetaciju bi trebalo ostaviti da trunu na plaži osim ako ne stvaraju problem (I)

Ekološko upravljanje

11) Komisija za kontrolu plaže mora da obezbjedi sistem ekološkog upravljanja i sprovodi redovne ekološke provjere plažnih objektata i opreme (P - Kanada i Evropa)

12) Plaža mora da ispuni uslove i odredbe iz postojećih planova i ekoloških zakona koji se odnose na lokaciju i aktivosti na plaži (I).

13) Plaža mora biti čista (I)

14) Kante za smeće moraju biti dostupne na plaži u adekvatnom broju, i moraju se redovno održavati i prazniti (I)

15) Objekti za prihvat materijala koji se može reciklirati moraju biti postavljeni na plaži (I).

16) Adekvatni i čisti sanitarni objeti sa kontolisanim ispuštanjem u kanalizaciju (I)

17) Zabranjeno je nedozvoljeno kampovanje, vožnja automobila i deponovanje smeća (I)

18) Regulativa u vezi pasa i drugih kućih ljubimaca mora biti sprovedena na plaži (I)

19) Svi objekti i oprema na plaži moraju biti odgovarajuće održavani (I)

20) Održivi načini transporta se trebaju promovisati na plaži (P)

Sigurnost i usluge

21) Adekvatan broj spasilaca i opreme za spašavanje mora biti na raspolaganju na plaži. (I)

22) Oprema za prvu pomoć mora biti na raspolaganju na plaži. (I)

23) Mora biti organizovano korišćenje plaže za različite aktivnosti kako bi se izbjegle nezgode (I)

24) Planovi hitnih intervencija u slučaju zagadjenja (I)

25) Mora biti obezbjedjen siguran pristup plaži. (I)

26) Plaža mora biti patrolirana (N - ne primjenjuje se u Evropi i Kanadi)

27) Snabdijevanje pijaće vode mora biti omogućeno na plaži (P)

28) Minimum jedna plaža sa Plavom zastavicom u svakoj opštini mora imati pristup i toalete za lica sa posebnim potrebama (I)

29) Mapa plaže sa obilježenim različitim sadržajima mora biti istaknuta (I)

KRITERIJUMI KAMPANJE ZA MARINE

Plava zastavica za marine se bazira na ispunjenosti 22 kriterijuma (18 imperativnih i 4 preporučujuća).

Ekološko obrazovanje i informisanje

1) Informacije o osjetljivim prirodnim oblastima u okolini se moraju staviti na uvid korisnicima marine (I).

2) Pravila ekološkog ponašanja se moraju postaviti u marini (I).

3) Informacije o kampanji Plava zastavica i kriterijumima za marine se moraju označiti u marini (I).

4) U marini se moraju organizovati bar 3 ekološko-edukativne aktivnosti za korisnike i osoblje marine (I).

5) Individualne Plave zastavice za vlasnike brodova se mogu dobiti u marini (I).

Ekološko upravljanje

6) Priprema ekološkog plana za marinu, koji treba da se odnosi na vode, otpad, potrošnju energije, zdravlje i bezbjednost, kao i ekološki prihvatljivih proizvoda (I).

7) Adekvatni i propisno označeni i kontejneri za odlaganje opasnog otpada (farbe, rastvarači, strugotina sa brodova, antifouli, akumulatori, otpadna ulja, svjetleće rakete). Otpadom mora da rukuje ovlašćena kompanija i treba da se odlaže na odobrenom prostoru za opasni otpad (I).

8) Adekvatno upravljanje kontejnerima i posudama za otpad. Otpadom mora da rukuje ovlašćena kompanija i da ga odlaže na za to predvidjen prostor (I).

9) Marina ima opremu za prijem reciklirajućeg otpada, kao što su boce, konzerve, papir, plastika, organske materije (I).

10) U marini postoje postrojenja za prihvat balastnih voda (P).

11) Svi objekti i oprema se moraju propisno održavati i u skladu sa nacionalnim propisima. Marina treba da je dobro integrisana sa prirodnim i izgradjenim okruženjem (I)

12) U marini postoje postrojenja za prihvat voda iz toaleta na brodovima (P).

13) Adekvatni, čisti i dobro označeni sanitarni objekti uključujući i prostorije za pranje i pijaću vodu. Kontrolisani kanalizacioni ispust sa odobrenim tretmanom otpadnih voda (I).

14) Ukoliko se u marini nalaze zone za pranje i popravku brodova, zagadjenje ne smije da dospe u kanalizacioni sistem, vode ili prirodno okruženje marine (I).

15) Promovisanje održivih vidova transporta (P).

Primjeri opreme i organizacije marina u Danskoj

Piktogrami na informativnim tablama u marinama

Spasilačka oprema i objekti za prihvat otpada u marinama

16) Nema vožnje niti parkiranja u marini, osim u za to posebno odredjenim zonama (I).

Sigurnost i usluge

17) Adekvatna, čista i dobro označena oprema za spašavanje, prvu pomoć i gašenje požara, koja mora biti odobrena od nadležnih organa (I).

18) Plan spašavanja u slučaju zagadjenja, požara ili drugih nesreća, kao i bezbjedonosna pravila moraju biti postavljeni u marini (I).

19) Struja i voda moraju biti dostupni na vezu, a instalacije moraju biti odobrene prema nacionalnim propisima (I).

20) Oprema za invalide (P).

21) Mapa sa rasporedom različitih sadržaja mora biti postavljena u marini (I).

Kvalitet vode

22) Vizuelno čista voda u marini - bez ulja, otpada, kanalizacionih ispusta ili drugih vidova zagadjenja (I).

Primjer informativne table za marinu u Turskoj

Primjeri iz Grčke

Primjeri iz Turske

Plaža može biti kandidat za Plavu zastavicu ako je nacionalno (ili međunarodno) zvanično određena kao kupališni prostor i na njoj se na bar jednom mjestu uzorkuje kvalitet morske vode. Ime i granice kupališta moraju biti zvanično prepoznati. Plaža mora da ima sve potrebne objekte i standarde koji se zahtjevaju od strane Kampanje. Plaža mora biti otvorena i pristupačna za sve najavljene i nenajavljene kontrole od strane FEE.

OBRAZLOŽENJA KRITERIJUMA KAMPANJE ZA PLAŽE

Objašnjenja data u ovom dokumentu predstavljaju interpretaciju kriterijuma Plave zastavice od strane Medjunarodne koordinacije Kampanje.

Većina kriterijuma su imperativni/obavezni, što znači da plaža mora da ih ispuni kako bi dobila Plavu zastavicu. Drugi kriterijumi su preporučljivi, što znači da je poželjno da plaža ispuni i ove kriterijume. Neki kriterijumi i objašnjenja se mogu primjeniti samo na neke regione u svijetu, dok nisu primjenjljivi na druge. Plažni kriterijumi su slični u okviru jednog regiona, ali se mogu neznatno razlikovati od regiona do regiona.

Mora se naglasiti da kriterijumi za plaže sa Plavom zastavicom u ovom dokumentu predstavljaju minimum kriterijuma koji se moraju ispuniti.

Kampanja koja se sprovodi na nacionalnom nivou može da se opredjeli za strožije zahtjeve od onih koji se zahtjevaju programom Plave zastavice.

Ova objašnjenja su namjenjena korisnicima plaža koji žele da se prijave za Kampanju kako bi razumjeli zahtjeve koji se moraju ispuniti prije nego što mogu dobiti Plavu zastavicu. Takođe su namjenjena korisnicima plaža koji već imaju Plavu zastavicu, radi lakšeg praćenja i vodjenja kampanje tokom kupališne sezone.

Ova objašnjenja ne služe samo kao uputstva za korisnike plaža, već i za nacionalni žiri (komisiju) Plave zastavice, prilikom donošenja odluka o dodjeli Plavih zastavica prijavljenim kandidatima.

Takođe, ova objašnjenja su korisna i prilikom komunikacije sa drugim strankama i partnerima koji su zainteresovani za sprovođenje Kampanje Plava zastavica.

Ako plaža kojoj je dodjeljena Plava zastavica, iz nekog razloga ne ispunjava sve kriterijume Kampanje, na toj plaži Plava zastavica ne smije biti istaknuta.

FEE zadržava pravo da odbije ili povuče Plave zastavice sa bilo koje plaže gdje su menadžer plaže ili lokalne vlasti odgovorni za kršenje nacionalne ekološke regulative, ili na neki drugi način rade suprotno ciljevima i duhu Kampanje.

Primjeri informativnih tabli na plažama sa Plavom zastavicom

Primjer informativne table o zaštićenoj zoni u Francuskoj

Mapa zaštićene zone u Francuskoj

Tabela o kvalitetu vode - primjer iz Italije

I - EKOLOŠKO OBRAZOVANJE I INFORMISANOST

1. Informacije o obalnim ekosistemima i prirodnim, osjetljivim područjima u obalnom području treba da budu istaknute

Cilj ovog kriterijuma je da se obezbijedi da svi korisnici plaže su dobro informisani i obrazovani o ekosistemima i osjetljivim područjima u svojoj okolini i da su motivisani da saznaju i steknu iskustvo o životnoj sredni na odgovoran način.

Neke lokacije na ili u blizini plaže sa Plavom zastavicom mogu biti jako osjetljive i zahtjevati poseban vid upravljanja. U ovim slučajevima, mora postojati evidencija da prepoznate lokalne organizacije za zaštitu su konsultovane kako bi se dobio savjet za postupanje u osjetljivim područjima.

Može se desiti da osjetljivost nekog područja sprečava to područje da postane dio plaže sa Plavom zastavicom, ili zbog osjetljivosti nije uputno da se na informativnoj tabli gosti upućuju u to područje. Veliki broj posjetilaca može da ugrozi divlji svijet ili njihovo stanište, kao na primjer zauzimanje prostora za postavljanje privremenih objekata, parkinga, staza i sl.

Kao generalno pravilo, Plava zastavica se dodjeljuje samo plažama na kojima broj posjetilaca i rekreativne aktivnosti neće izazvati dugoročnu ili nepovratnu štetu prirodnoj sredini.

U slučaju podvodne životne sredine, posebna informacija o osjetljivosti podvodnih lokacija treba da bude na raspolaganju za ronioce i kupače.

Informacije o ekosistemu obalnog područja i prirodnim, osjetljivim područjima moraju biti istaknute na informativnoj tabli na plaži. Ako puna inoformacija nije dostupna na tabli, potrebno je bar istaći kratko obavještenje koje informiše posjetioce o osjetljivom području u blizini i gdje mogu naći informaciju o tome.

Dalje, poželjno je da informacija bude javno istaknuta u turističkim mjestima, na osjetljivim područjima i turističkim agencijama. Informacija može biti data u turističkim brošurama i novinama, lifletima koji se posebno pripremaju za tu svrhu. U područjima gdje postoji visoka koncentracija posjetilaca, informacija mora biti istaknuta na više načina, i treba da bude data na više relevantnih jezika.

Informacija o osjetljivim područjima u okruženju mora da uključi i uputstva za ponašanje u takvim područjima.

2. Informacija o kvalitetu vode za kupanje mora biti istaknuta

Ažurne informacije o kvalitetu vode moraju biti istaknute na informativnoj tabli. Informacija može takođe biti istaknuta i na drugim lokacijama, kao što su glavni ulazi, spasilački punktovi i druge plažne usluge ili na parkingu.

Primjer informativne table iz Slovenije

Primjer informativnih tabli iz Crne Gore

Primjer plažnog reda iz Grčke

Primjer plažnog reda iz Crne Gore

Informacija mora biti prezentirana u jasnoj formi, koja je lako razumljiva javnosti. Treba da bude u formi tabela ili grafikona sa lako prepoznatljivim simbolima koji korespondiraju rezultatima i uputstvima za granične vrijednosti. Ovo će omogućiti svim zainteresovanim, bez obzira na jezik, da razumiju informaciju.

Interpretacija tabela i grafikona treba da bude data i kratkim tekstualnim obrazloženjem. Taj tekst treba da potvrdi da se voda za kupanje uzorkuje svake dvije sedmice i da će Plava zastavica biti spuštena ukoliko ne budu ispunjeni standardi.

Podaci se ažuriraju redovno i nikad ne smiju biti stariji od mjesec dana. Nadležni organi su dužni da ažuriraju podatke o kvalitetu vode za kupanje i to što prije nakon analiza.
Obaveza je da se obezbijedi da korisnici plaža istaknu podatke o kvalitetu vode u okviru mjesec dana od sprovedene analize. Kompletni i detaljni podaci moraju biti dostupni i/li u lokalnoj upravi ili u turističkim agencijama na bilo čiji zahtjev.

3. Informacija o kampanji Plava zastavica mora biti istaknuta

Informacija o kampanji Plava zastavica mora biti istaknuta na informativnoj tabli na plaži. Informacija takođe može biti istaknuta i na drugim lokacijama, kao što su glavni ulazi, spasilački punktovi i drugi plažni sadržaji ili na parkinzima.

Turistički centri u opštinama takođe trebaju da imaju dostupnu informaciju o Kampanji Plava zastavica, a u područjima sa brojnim stranim turistima, treba da bude dostupna i na nekoliko jezika.

Suština svake od 4 grupe kriterijuma Plave zastavice mora biti objašnjena, a takođe se preporučuje da se istakne čitava lista kriterijuma na informativnoj tabli. Kontakt informacije lokalnih, nacionalnih i međunarodnih kancelarija Kampanje takođe treba da biti istaknute.

U slučaju nepridržavanja kriterijuma, Plava zastavica mora biti spuštena. Ako se ovo desi, razlog spuštanja mora biti jasno objašnjen javnosti na informatiovnoj tabli. Dužina sezone na plaži sa Plavom zastavicom takođe moraju biti istaknuti.

4. Plažni red na plažama mora biti istaknut, kao i propisi koji uređuju korišćenje plaže koji moraju biti dostupni javnosti na zahtjev

Plažni red treba da se odnosi na aktivnosti posjetilaca na plaži. Plažni red mora biti istaknut na informativnoj tabli. Informacija u obliku piktograma može biti istaknuta i na drugim lokacijama kao što su glavni ulazi ili u blizini lokacije na koju se plažni red odnosi. Međunarodno prepoznati piktograme treba korisiti kad god je to moguće.

Plažni red treba da uključi pravila o prisustvu kućnih ljubimaca, vozila na plažama, kampovanju i paljenju vatre i sl.

Ekološko-edukativni program u Južnoj Africi "Adopt a beach"

Informacija o bezbjednosti takođe treba da bude istaknuta na tablama, kao što je radno vrijeme spasioca i prostor koji nadgledaju (za plaže sa spasiocima), vrijeme dostupnosti prve pomoći i objašnjenje sistema informativnih zastavica (žuto, crveno, zeleno...). Trebaju da budu istaknuti i telefoni za hitne slučajeve kao što su policija, hitna pomoć i ostale relevantne insitucije, kao i informacije i kontaki za slučajeve naftog ili toksičnog zagađenja.

Propisi koji uređuju upravljanje i organizaciju plaža trebaju biti dostupni na zahtjev u Javnom preduzeću za upravljanje Morskim dobrom Crne Gore ili na vebsajtu.

5. Minimum 5 ekološko-edukativnih aktivnosti mora biti sprovedeno na plaži

Ekološko edukativne aktivnosti promovišu ciljeve Kampanje plave zastavice kroz:

- Povećanu svijest i brigu o morskoj i obalnoj životnoj sredini kod gostiju i stanovništva na primorju.
- Obuku osoblja i pružaoca turističkih usluga u oblasti ekologije
- Podsticanje učešća lokalnih subjekata u upravljanju i zaštiti obalnog područja
- Promociju održivog turizma i rekreacije na datom području

Najmanje 5 različitih aktivnosti mora se sprovoditi u okviru jedne sezone. Sve aktivnosti ne moraju biti direktno vezane za obalnu i morsku sredinu, ali moraju biti povezane sa brigom i unapređenjem lokalne životne sredine.

Međutim, neke moraju biti vezane za životnu sredinu mora, a neke se moraju odnositi i na promociju održivog razvoja na području.
Ako posebna ekološki vrijedna područja postoje u blizini plaže sa Plavom zastavicom (npr. močvarna područja) preporučuje se da se 1-2 ekološke aktivnosti odnose na ova osjetljva područja.

Tipovi aktivnosti

Ekološke aktivnosti koje se sprovode na plaži moraju biti različitog tipa, kao što su:

Izdavaštvo i mediji: proizvodnja letaka, naljepnica, znakova, razglednica, brošura, školskih ili opštinskih biltena, knjiga, majica, torbi, postera, radio emisija itd.

Aktivnosti za pasivne učesnike: izložbe, filmovi, prezentacije, koferencije, debate i slično.

Aktivnosti za aktivne učesnike: ture sa vodičem, obrazovne igre, tematske pozorišne predstave, dani čišćenja, dani posmatranja obale, časovi ronjenja, kontrola plaža, konkursi fotografije ili crtanja, projekti reciklaže, projekti zelenih tehnologija, programi “usvojite plažu”, programi praćenja obalnih procesa u opštini itd.

Aktivnosti koje se mogu ponavljati: trening nastavnika, trening osoblja na plažama, obuka vaspitača, spasioca, čistača, kao i posebni seminari i programi obuke koji su specifični za svaku zemlju.

Primjeri eko akcija u Južnoj Africi

Primjeri eko akcija u Crnoj Gori

Ekološki informativni centar Plave zastavice: Preporučuje se da plaže sa Plavim zastavicama imaju ekološki informativni centar (stanica, punkt, kiosk) gdje može biti dostupna specifična informacija o Plavoj zastavici i pitanjima ekološkog obrazovanja. Takvi centri mogu da organizuju aktivnosti i izložbe, kao i da pružaju informacije o ekološkoj i prirodnoj sredini.

Informacija o lokaciji Ekološkog informativnog centra i aktivnostima na plaži mora biti dostupna u lokalnom turističkom centru. Centar treba da bude otvoren za pružanje informacija javnosti, a ne samo djeci u lokalnim školama.

Ciljne grupe

Aktivnosti trebaju da budu namjenjene širokom broju spektru ciljnih grupa. Važno je da lokalne vlasti, zajedno sa drugim operaterima, organizuju programe za edukaciju i podizanje svijesti mnogih različitih interesnih grupa koje koriste ili imaju uticaj na životnu sredinu. Ove interesne grupe mogu biti posjetioci, lokalno stanovništvo, turistički radnici, ribari, lokalna privreda i sl.

Povezivanje sa postojećim programima

Aktivnosti mogu biti dio već postojećih ekološko-obrazovnih programa koji se održavaju u mjestu ili opštini, ili u okviru Lokalne Agende 21. Takođe se preporučuje da lokalne vlasti i korisnici plaža sarađuju sa lokalnim NVO.

Informacije

Informacije o aktivnostima koje su dostupne javnosti moraju biti objavljene na plažnoj informativnoj tabli kao i i u dnevnim ili turističkim novinama i časopisima, ili istaknuti kao posteri u turističkim centrima. Objavljena informacija treba da sadrži podatke o tome koja vrsta aktivnosti se planira, kao i mjesto i vrijeme održavanja.

II - KVALITET VODE ZA KUPANJE

6. Alge i drugu vegetaciju bi trebalo ostaviti da trunu na plaži, osim ako ne stvaraju problem

Alge se uopšteno nazivaju morskim travama. One su prirodna komponenta litoralnog ekosistema.
Obalno područje se mora uzeti i kao živa i kao neživa sredina, a ne samo kao prostor za rekreaciju koji se mora održavati čistim. Zbog toga rukovanje morskim travama na plaži je osjetljivo pitanje i mora odgovarati potrebama posjetioca i potrebama biodiverziteta litorala. Prirodno odlaganje morske trave talasima na plažu bi trebalo da bude prihvatljivo, sve dok to ne predstavlja problem, što znači da ne bi trebalo ostaviti alge da se sakupljaju do tačke kada to postaje da bude štetno po ljude.

Ako je potrebno da se alge i druga vegetacija sakupe, treba ih deponovati na ekološki prihvatljiv način, ili ih koristiti kao kompost ili sl.

Parametri	Granične vrijednosti za Evropu	Prihvaćen procenat rezultata iznad zahtjevanih vrijednosti
Ukupne koliformne bakterije	500/100 ml i 10000/100 ml	20 % 5 %
Fekalne kolifomne bakterije (E. Coli)	100/100 ml i 2000/100 ml	20 % 5 %
Fekalne enterokoke	100/100 ml	10 %

Datum			
Ukupne koliformne bakterije			
☹ >10.000/100 ml			
😐 500 - 10.000/100 ml			
☺ <500/100 ml			
Fekalne koliformne bakterije			
☹ >2.000/100 ml			
😐 100 – 2.000/100 ml			
☺ <100/100 ml			
Fekalne streptokoke			
😐 >100/100 ml			
☺ <100/100 ml			

Parametri	Granične vrijednosti za Evropu	Prihvaćen procenat rezultata iznad zahtjevanih vrijednosti
pH	6 do 9	5 %
Ulja i nafta	**Voda:** Bez vidnog uljanog filma na površini i mirisa **Kopno:** Plaža takođe treba da se kontroliše za ovu vrstu zagađenja, i planovi reakcije u hitnim slučajevima trebaju da uzmu i ovo u obzir. Izvori sa kopna moraju biti identi-fikovani i pod kontrolom	5%
Plutajuće zagađenje	Bez plutajućeg otpada (npr. ostaci nafte, drvo, plastika, boce, limenke, staklo, guma ili druge supstance)	10 %
Transpa - rentnost / Mutnoća vode	Dubina izmjerena Secchi tanjirom > 2m ili "Bez smanjenja normalne dubine" kada > 2 m se ne može izmjeriti zbog konfig.	10 %
Boja	Bez promjene normalne boje	5 %
Površinske aktivne substance	< 0.3 mg/L	10 %
Fenoli	Bez specifičnog mirisa	5 %

U nekim oblastima morska trava koja se osuši na plažama se koristi kao fertilizator ili stabilizator dina. Iako ova praksa ne treba da bude ometana, neophodno je takođe da se spriječi stvaranje lošeg imidža takve plaže.

7. Ispunjavanje zahtjeva i standarda visokog kvaliteta vode za kupanje

Evropske i plaže Maroka trenutno ispunjavaju kriterijume Direktive Evropske Unije za vode za kupanje (76/160/EEC). Ova direktiva je već nekoliko godina u procesu revizije, međutim nova Direktiva još uvijek nije usvojena. Nova Direktiva, koja pokušava da što bolje ugradi najnovija naučna i tehnološka dostignuća, da definiše nov način i pristup monitoringu kvaliteta vode za kupanje, prema očekivanjima, počeće da se primjenjuje 2015. godine. FEE je odlučila da i dalje primjenjuje Direktivu iz 1976. do usvajanja nove Direkive od strane EU.

Mikrobiološki parametri:

Mikrobiološki parametri se obavezno prate na svim plažama, prema datim standardima (graničnim vrijednostima). U slučajevima da kvalitet vode za kupanje padne ispod graničnih vriijednosti, preporučuje se da se odmah uzme drugi uzorak radi utvrđivanja ispravnosti uzorka.

Ako kvalitet vode za kupanje padne ispod zahtjevanih graničnih vrijednosti više puta nego što je dozvoljeno tokom jedne sezone (vidjeti prihvaćeni procenat rezultata koji su ispod zahtjevanih vrijednosti), Plava zastavica mora biti spuštena do kraja sezone, i plaža se ne može kandidovati za Plavu zastavicu naredne godine, osim u slučajevima kada plaža ispunjava uslove za prijavu pod kategorijom ”uslovni kandidat” (“dispensation case”).

Fizičko-hemijski parametri:

Svaki region ima različiti obim fizičko hemijskih parametara koji se moraju praiti, koji su navedeni u narednoj tabeli. Kao i u slučaju mikrobioloških parametara, ako kvalitet vode za kupanje pređe iznad zahtjevanih graničnih vrijednosti više puta nego što je to dozvoljeno u sezoni, Plava zastavica mora biti spuštena do kraja sezone, a ta plaža ne može da se kandiduje za Plavu zastavicu naredne sezone, osim ako ispunjava uslove prijavljivanja kao uslovni kandidat (“dispensation case”).

Uzimanje uzoraka i analiza:

Plaže u Evropi i Južnoj Africi moraju da imaju najmanje jedno mjesto za uzimanje uzoraka, dok plaže na Karibima moraju imati najmanje dva. Važno je uzeti u obzir da broj i lokacija mjesta za uzorkovanje moraju reflektovati koncentraciju kupača na plaži, kao i potencijalne izvore koji mogu uticati na kvalitet vode.

Lokacija za uzorkovanje mora na prvom mjestu biti određena tamo gdje je najveća koncentracija kupača. Dalje, lokacija za uzorkovanje, mora uzeti u obzir moguće izvore zagađenja.

Uzorci moraju biti uzeti blizu potoka, rijeka ili drugih ispusta koji prolaze preko plaže, kako bi se vodila evidencija o tome da li ta izlivanja utiču na kvalitet vode za kupanje. Alternativno, voda koja dotiče do plaže mora biti analizirana na svom izvoru, a rezultati treba da pokažu da su zadovoljeni kriterijumi Plave zastavice.

Uzorci moraju biti uzeti 30 cm ispod površine vode, osim u slučaju uzimanja uzoraka za analizu površinskih uljanih filmova, kada se uzorak uzima na površini vode.

Nezavisna osoba, zvanično ovlašćena i obučena za ovaj posao mora uzimati uzorke.

Nezavisna laboratorija mora vršiti analizu kvaliteta vode za kupanje. Laboratorija mora biti nacionalno ili međunarodno akreditovana za sprovođenje mikorbioloških i fizičkohemijskih analiza.

Koliko često se mora uzimati uzorak vode:

Uzorci za mikrobiološke i fizičkohemijske parametre moraju biti uzimani najmanje tokom zvanične kupališne sezone. Nacionalni operater kampanje može da dozvoli plaži da ima dužu sezonu Plave zastavice nego što je zvanična sezona (pod uslovom ispunjavanja svih imperativnih kriterijuma – uključujući i kvalitet vode za kupanje), ali ova odluka mora biti donijeta prije početka sezone.

Prvi uzorak mora biti uzet 5-17 dana prije početka kupališne sezone.

Tokom kupališne sezone, uzorci moraju biti uzimani svake dvije sedmice. Pod “svake dvije sedmice” se podrazumijeva period ne duži od 18 dana između dva uzorka.

Poslednji uzorak u sezoni treba da bude uzet u periodu od dvije sedmice nakon poslednjeg dana sezone.

Kada rezultati analize stvore sumnju o povećanom nivou zagađenja, preporučjuje se privremeno povećanje frekvencije uzorkovanja kako bi se pratilo stanje i tokom vremena utvrdilo da li postoji problem trajnog zagađenja ili su povećane koncentracije bile privremene.

Kampanja Plava zastavica ne prihvata kandidature plaža gdje je uzeto manje od 5 uzoraka tokom sezone, bez obzira koliko je dugačka zvanična kupališna sezona (npr. u nekim djelovima Sjeverne Evrope, kupališna sezona je 1-2 mjeseca).

Metodologija analize vode:

Radi boljeg kvaliteta i mogućnosti upoređivanja podataka o kvalitetu vode koji se koriste pri procjeni kandidata za Plave zastavice, FEE predlaže korišćenje metoda analize koje obezbjeđuju istinitost podataka, mogućnost ponavljanja, i mogućnost upoređivanja između metoda. FEE ima namjeru da prati evropske (CEN) ili međunarodne (ISO) standarde u svojim preporukama kada su u pitanju parametri i prihvatljive metode njihove analize. Metod izračunavanja aritmetičke sredine može biti alternativno korišćen umjesto standardnih metodologija.

Izvještavanje o podacima:

Svi rezultati o kvalitetu vode moraju biti dostavljeni Nacionalnom operateru Plave zastavice čim se analize završe. Rezultati kvaliteta vode za kupanje moraju da prate svaku prijavu kandidata u novoj kupališnoj sezoni. Da bi mogla da konkuriše za Plavu zastavicu, plaža mora da, kroz ove izvještaje, pokaže da su ispunjeni kriterijumi kvaliteta vode za kupanje u protekloj sezoni.

Informacija o kvalitetu vode za kupanje mora takođe biti istaknuta na Informativnoj tabli na plaži, u skladu sa kriterijumom 2.

Zahtjev za oslobađanje od prijave podataka ili prijavljivanje uslovnog kandidata kao “dispensation case”:

“Dispensation cases” mogu da se dogode kada je na određenoj lokaciji bilo lošijih rezultata usled poznatog i dokumentovanog incidenta tokom kupališne sezone. “Dispensation cases” se opravdavaju incidentom koji se smatra neobičnim, ali ne i atipičnim za datu lokaciju, koji se ne uzimaju u obzir.

Najčešće korišćen “dispensation case” je izazvan ekstremnim vremenskim uslovima. Nacionalna komisija (žiri) može dati u ovakvim situacijama “dispensation” da se uzorci ne uzimaju u obzir, ako nacionalna institucija koja kontroliše kvalitet vode za kupanje zvanično to odobri.

Dalje, zvanični izvještaj Nacionalne meteorolološke insitucije koji potvrđuje da je vrijeme bilo ekstremno, mora da prati ovu dokumentaciju.

8. Plaža ne smije biti pod uticajem industrijskih ispusta ili ispusta drugih otpadnih voda

Na kvalitet vode za kupanje ne smije uticati izlivanje voda iz industrijskih izvora ili izvora otpadnih voda.

Svi ispusti u blizini plaže i svi gradski ispusti moraju biti prijavljeni Nacionalnom operateru Plave zastavice.

Lokalne vlasti moraju da obezbijede, a to mora biti i dokumentovano, da otpadne vode iz bilo kojeg ispusta ne ugrožavaju životnu sredinu mora.

U vezi industrijskog zagađenja, obavještenje mora biti dato u vezi industrijskih postrojenja i fabrika u blizini plaže, kao i generalna informacija o mogućnosti njihovog uticaja na životnu sredinu. Nadležne vlasti moraju dokumentovati da su mogući uticaji industrije na životnu sredinu pod kontrolom, da se sprovodi odgovarajući monitoring i da se ne stvara opasnost za ljudsko zdravlje i životnu sredinu.

Ako je plaža locirana na mjestu gdje može potencijalno biti ugrožena izlivanjem kanalizacije ili donošenjem velikih količina smeća morem, a to smeće ne potiče iz date opštine, sanacione aktivnosti trebaju da budu preduzete.

χ Neprihvatljiv ispust otpadnih voda u obalnoj zoni Holandije

Prvi prioritet treba da bude uklanjanje izvora zagađenja, a ukoliko je to nemoguće, onda treba preduzeti mjere kao što je redovno čišćenje nagomilanog otpada sa plaže.

Ispusti atmosferske kanalizacije moraju se redovno održavati. Tokom pojačanih bujica, kanali se moraju dnevno čisiti. Uzorci za kvalitet vode trebaju da se uzmu i iz ispusta atmosferskih voda.

9. Ispunjavanje lokalnih zahtjeva za tretman otpadnih voda i kvalitet ispuštanja u prirodni recipijent

Sakupljanje, tretman i ispuštanje otpadnih voda u opštini mora da bude u skladu sa nacionalnim i međunarodnim standardima i u okviru nacionalne i međunarodne legislative.

Za zemlje u okviru EU, postoji zahtjev poštovanja uslova za tretman i kvalitet efluenta datih Direktivom EU za tretman urbanih otpadnih voda (91/271/EEC). Ova Direktiva zahtjeva sisteme sakupljanja, nivo tretmana, broj uzoraka i kvalitet efluenta nakon tretmana. Zahtjevi zavise od veličine naselja i oblasti u koju se ispušta efluent (osjetljiva, normalna, ili normalna-osjetljva područja).

Za zemlje sa nacionalnom-međunarodnom legislativom koja je na snazi, potrebno je poštovati zahtjeve tih zakona. Određeni broj novih EU zemalja ima pravo izuzetka od sprovođenja EU Direktive, dok se druge zemlje spore sa Komisijom EU o interpretaciji Direktive.

Zemlje van EU (i zemlje sa izuzetkom za sprovođenje EU direktive) moraju da poštuju nacionalne zakone o tretmanu otpadnih voda.

10. Praćenje zdravlja koralnih grebena lociranih u blizini plaže (ne primjenjuje se u Evropi)

Ako postoji koralni greben u blizini od min. 500 m od bilo kojeg dijela plaže sa Plavom zastavicom, mora se uspostaviti monitroring program kako bi se pratilo zdravlje koralnog grebena, bar jednom godišnje. Koralni grebeni locirani dalje od 500 m takođe mogu biti obuhvaćeni monitoring programom.

Monitoring program za koralne grebene "Reef Check" je obavezan. Za potpunu informaciju o sistemu "Reef Check" i informacije o međunarodnoj podršci se mogu naći na vebstranici: http://www.reefcheck.org.

III - EKOLOŠKO UPRAVLJANJE

11. Komisija za kontrolu plaža mora biti uspostavljena kako bi obezbjedila sisteme ekološkog upravljanja i sprovodila redovne ekološke provjere plažnih objektata i opreme.

Komisija za upravljanje plažama treba da se sastoji od relevantnih subjekata na lokalnom nivou. kao što predstavnici lokalnih uprava, hotelijera, zakupaca plaža, spasioca, NVO, mještani, gosti na plaži i sl.

Komisija za upravljanje plažom sarađuje sa zakupcem plaže kako bi se uspostavilo ekološko upravljanje i sprovodile redovne ekološke provjere plažne opreme i objekata. Komisija takođe ima zadatak da obezbjedi ispunjavanje ekoloških kriterijuma kampanje.

12. Plaža mora da ispuni uslove, odredbe i smjernice iz postojećih planova i ekoloških zakona koji se odnose na tu lokaciju i aktivnosti na plaži.

Lokacija plaže, objekti na njoj, aktivnosti na plaži i njeno zaleđe moraju se pridržavati zvaničnih razvojnih planova i planske regulative. Regulativa može da uključuje: preporuke za namjenu i korišćenje zemljišta, otpadne vode i tretman industrijskih otpadnih voda, pravila koja se odnose na zdravlje, planovi zaštite, dozvole za rad i druga odobrenja i dozvole.

U slučaju da lokalna uprava ne posjeduje plan koji se odnosi na korišćenje obalnog područja i zaleđa, takav plan treba da se donese. Javnost treba da bude uključena u izradu takvog plana.

Kampanja Plava zastavica podržava opštine koje sprovode projekte održivog razvoja u kojima je učešće građana glavni element kao što je inicijativa Lokalne Agende 21, ili posebni ekološki projekti (npr. smanenje otpada, smanjenje zagađenja vodenih ekosistema i sl.).

Projekti zaštite prirode i mora se takođe promovišu u kampanji, posebno kada oni uključuju i lokalno stanovništvo.

Održavanje čistoće na kupalištu - primjer iz Crne Gore

Razni tipovi kanti za otpatke - primjeri iz Crne Gore

Čišćenje zaledja plaže i pješčanih dina - primjer iz Crne Gore

Lokacija objekata i korišćenje plažnog prostora i zaleđa mora biti shodno uslovima iz planova i programa, koji uključuju ekološke procjene. Kandidat mora da obezbjedi da su objekti i aktivnosti koji su pod njegovom ingerencijom u skladu sa ovim uslovima i regulativom.
U nekim zemljama, može se primjeniti vrsta odobrenja koju bi izdao nadležni organ (u Crnoj Gori je to Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Crne Gore) kojim se potvrđuje da je plaža Plava zastavica ispunila uslove za izdavanje saglasnosti za rad.

Postojeći plažni objekti, i drugi objekti koji se koriste na plaži ili u njenom zaleđu moraju ispunjavati uslove i zakone koji tretiraju korišćenje obalne zone ili slatkih voda (kod nas - morskog dobra ili vodoprivredne uslove...), uključujući i regulativu za zaštitu prirode.

Zaleđe plaže, uključujući pješčane dine, staze i parkinge, mora se održavati u skladu sa generalnim principima upravljanja obalnim područjem.

Zakupac plaže mora da posjeduje relevantna odobrenja, saglasnosti, ugovore i ostalu dokumentaciju koja se odnosi na obavljanje djelatnosti na plaži.

13. Plaža mora biti čista

Plaža i okolni prostor, uključujući staze, parking prostore i prilaze plaži, moraju biti čisti i redovno se održavati. Smeće se ne smije vidjeti. Ne smije se dozvoliti da se smeće nagomilava i da plaža izgleda neugledno.

Plaža mora da ispunjava nacionalne odredbe u vezi otpada. Obavezno se mora odrediti da se plaža kontroliše i čisti shodno intenzitetu korišćenja. Osoblje i adekvatna oprema za čišćenje moraju biti prisutni na plaži kad zatreba.

Čišćenje može biti ručno ili mehaničko, u zavisnosti od veličine, izgleda i osjetljivosti plaže i okolnog prostora. Na frekventnim prostorima, ukoliko je to moguće, preporučujuje se povremeno mehaničko dubinsko čišćenje pjeska kako bi se odstranilo sitno smeće kao što su pikavci i sl.

Očekuje se da se sve frekventne javne plaže prate i redovno čiste.

Za rukovanje algama i morskim travama pogledati kriterijum 10.

14. Kante za smeće moraju biti dostupne na plaži u adekvatnom broju, i redovno se održavati i prazniti.

Kante za smeće treba da budu odgovarajućeg izgleda i karaktera. Takođe treba obratiti pažnju na estetiku i funkcionalnost. Ako je moguće, predlaže se da kante za smeće budu izrađene od ekološki prihvatljivih materijala kao što je reciklirana plastika i sl.

Adekvatan broj kanti za smeće mora biti postavljen na plaži i redovno održavan, sigurno pričvršćen (i osiguran), te razmješten adekvatno.

Razni tipovi kanti za recikliranje otpadaka - primjeri iz Crne Gore

Primjeri sanitarnih objekata i uredjaja

Kapacitet svake kante i fekventnost korisnika na plaži diktiraju učestalost pražnjenja kanti i određuju minimalnu distancu između kanti u rasporedu.

Tokom najfrekventnijeg perioda i turističkoj sezoni broj kanti i broj pražnjenja treba da budu veći i učestaliji.

Alternativa velikom broju kanti na samoj plaži je postavljanje velikih kontejnera koji se smještaju na svim glavnim ulazima na plažu. Međutim, ovaj pristup zahtjeva da su posjetioci na plaži upućeni i disciplinovani da svoje otpatke odnesu sa sobom, a ne da ih ostave za sobom na plaži.

Ukratko, kod izbora vrste i pozicioniranja kanti na plaži treba uzeti u obzir sledeće:
• Kapacitet kante
• Ekološkipodobne proizvode
• Vrstu i izvor smeća
• Selekciju sakupljenog smeća (razdvajanje)
• Metode pružanja usluga i intervale pražnjenja uključujući i peoriode kada je najfrekventnija posjeta
• Uslove na lokaciji (vjetar, plima, sunce, ptice...)
• Lak pristup kanti (visina, otvor...), itd.

Sakupljeni otpad sa plaže se može odlagati samo na zvaničnim deponijama koja je odobrena od nadležnih organa i koja poštuje ekološke standarde.

15. Objekti za prihvat materijala koji se može reciklirati moraju biti postavljeni na plaži

Ako u opštini postoji postrojenje za reciklažu, objekti za prihvat materijala kao što je staklo, limenke, plastika, papir i sl. treba da postoje na plaži. Ovi objekti treba da su posebno obilježeni za koju vrstu otpada su namjenjeni, da se redovno prazne i održavaju, i da su postavljeni na dostupno mjesto.

Na plaži treba sakupljati najmanje 3 materijala za reciklažu. Ako lokalna preduzeća za reciklažu prihvataju manje od 3 tipa otpada, onda na plaži treba da se sakuplja samo toliko materijala.

16. Adekvatni i čisti sanitarni objekti sa kontolisanim ispuštanjem kanalizacije

Broj sanitarnih objekata na plaži se određuje shodno broju posjetilaca tokom najfrekventnijeg perioda sezone, na osnovu dužine plaže i broju ulaza na plažu. Preporuka je da se jedan toalet postavlja za svakih 200 posjetilaca, a odnos muških i ženskih je generalno 40:60.

Preporučjuju se i tuševi na plažama ili u toaletima, svlačionice i prostorije za presvlačenje beba. Sanitarni objekti mogu biti postavljeni u blizini prodavnica, restorana, kafea ili drugih objekata za javnu upotrebu. Potrebno je obezbijediti objekte i za lica sa posebnim potrebama - hendikepirane osobe (vidjeti kriterijum 28).

Zidani (čvrsti) i mobilni sanitarni objekti - primjeri iz Crne Gore

χ Neprihvatljivo parkiranje na plaži - primjer iz Crne Gore

Sanitarni objekti moraju biti čisti u svako doba.

Učestalost provjera i čišćenja toaleta zavisi od frekventnosti njihovog korišćenja. Plaže sa malim brojem dnevnih posjetilaca moraju takođe svoje toalete čistiti dnevno ili nekoliko puta dnevno.

Sanitarni objekti moraju biti opremljeni sa lavaboom, sapunom i čistim peškirima (papirni ili platneni) ili sa aparatom za sušenje ruku. Korišćenje ekološki prihvatljivih materijala za čišćenje se promoviše.

Toaleti se moraju lako pronaći putem mape na informativnoj tabli i drugih znakova i obavještenja ukoliko je to potrebno.

Pristup sanitarnim objektima mora biti bezbjedan, bez zabrana i uticaja saobraćaja.

Otpadne vode iz ovih objekata ne smije ući u zemlju ili more bez tretmana. Tamo gdje postoje postrojenja sa tretmanom otpadnih voda, toaleti se moraju priključiti na javnu kanalizaciju. Za udaljena mjesta, preporučuju se individualni prečišćivači kao i redovno pražnjenje vodonepropusnih septičkih jama koje ne utiču na životnu sredinu.

Takođe treba posvetiti pažnju održavanju sanitarnih objekata. Toaleti moraju biti prilagođeni ambijentu na plaži i moraju se redovno održavati njihova spoljašni izgled radi sprečavanja vandalizma.

U zemljama sa sistemom obilježavanja sanitarnih objekata zvjezdicama, objekti na plažama sa Plavom zastavicom moraju imati najmanje drugu najveću zvjezdicu prema uputstvima.

17. Zabranjeno je nedozvoljeno kampovanje, deponovanje smeća i vožnja automobila na plaži

Neovlašćeno kampovanje, vožnja i deponovanje mora biti i zabranjeno na plaži. Informacija u vezi ovih restrikcija mora biti istaknuta (kao dio plažnog reda - kriterjum 9).

Kada na plaži ne postoje prirodne barijere koje bi štitile od pristupa vozilima, podzakonski akt, kojim se zabranjuje neovlašćenja vožnja, deponovanje ili kampovanje na plaži treba da postoji i da bude javno istaknut.

Korišćenje plaže i njenog zaleđa za deponovanje smeća i drugog otpada je neprihvatljivo i mora biti kontrolisano od strane lokalnih vlasti.

Poželjno je da vozila (osim vozila za čišćenje plaže i interventna vozila) nisu dozvoljena na plažama sa Plavom zastavicom u Evropi.

U slučajevima gdje vozila ne mogu biti potpuno zabranjena, mora se adekvatno opravdati i adekvatno upravljati tim aktivnostima.
Prostori za vožnju, parking kao i zone bez vozila moraju biti označeni i mora da postoji policajac ili saobraćajni kontrolor koji vrši redovnu kontrolu.

Plažni mobilijar na kupalištima u Crnoj Gori

Na plaži se ne smiju održavati posebne aktivnosti koje promovišu korišćenje vozila ili kampovanje na plaži.

Kampovanje može samo biti odobreno ako je predvidjeno na osnovu zoniranja plaže i njenog kapaciteta.

18. Regulativa u vezi pasa i drugih kućnih ljubimaca mora biti sprovedena na plaži

Nacionalna regulativa koja se odnosi na pse, konje i druge životinje na plaži mora se strogo sprovoditi i njihovo učešće u mogućim aktivnostima strogo kontrolisati.

Na većini plaža sa Plavom zastavicom, psi i ljubimci su dozvoljeni samo na prostoru parkinga, stazama i prolazima u zaleđu plaže, ali im nije dozvoljeno da uđu na prostor pješčane plaže, osim za pse vodiče za slijepe osobe.

Ako je dozvoljeno uvoditi pse na plaže, oni moraju biti držani na povodu i pod kontrolom tokom sezone. Vlasnici pasa moraju da pokupe otpatke za svojim ljubimcima, a zakupac plaže je dužan da obezbijedi posebne kante za prihvat psećih otpadaka.

U slučaju da se na plaži vrši kontrola patrolama na konjima moraju se preduzeti mjere da za njima ne ostanu otpaci koji zagađuju plažu.

19. Svi objekti i oprema na plaži moraju biti održavni

Oprema na plaži uključuje objekte i usluge o kojima se ne govori u drugim kriterijumima npr. igrališta i pristaništa. Oni se moraju redovono održavati i provjeravati da bi se obezbjedila njihova bezbjednost, te da se ne kose sa ukupnim estetskim i sanitarnim izgledom plaže.

Takođe, treba paziti na izgled sturktura na plaži. One moraju biti prilagođene (prirodnom i urbanom) pejzažu te plaže, i da u svemu poštuju arhitektonske, ekološke i estetske standarde.

Bilo kakva izgradnja, neprikladna ili štetna struktura moraju biti obezbjeđene i ograđene od pristupa javnosti, posebno djece. Ovi objekti ne smiju da umanje uživanje posjetilaca plaže.

Treba uzeti u obzir sledeće: čistoću opreme, njeno stanje i potencijalne rizike koji su vezani za dotrajalost ili neispravnost opreme. Dalje, u obzir treba uzeti ekološke efekte boja (farbe) i drugih materijala koji se koriste za održavanje objekata i opreme.

Kad god je to moguće treba koristiti ekološki prihvatljive proizvode.

Spasilačka kula sa pratećom opremom - primjer iz Grčke

Razni tipovi spasilačkih kula i punktova (primjeri iz Crne Gore)

Kampanja Plava zastavica podržava promociju alternativnih oblika saobraćaja kao što je javni saobraćaj, na primjer minbusevi ili biciklističke staze koje dolaze do plaže. Ove inicijative bi trebale da se posebno promovišu u zajednicama sa visokim intenzitetom saobraćaja u priobalnim oblastima ili mjestima koja su povezana sa plažama ili sa ekološko osjetljvim područjima.

Preporučuje se da plaža ima plan upravljanja saobraćajem sa ciljem da se smanji opterećenje do (i sa) plaže, kao i uticaj saobraćaja na namjenu prostora, zagađenje vazduha i obale.

Preporučuje se da informacija o različitim načinima održivog saobraćaja bude dostupna na informativnoj tabli.

IV - BEZBJEDNOST I USLUGE

21. Adekvatan broj spasilaca i/ili spasilačke opreme mora biti dosupno na plaži

Preporučuje se da odgovarajući nadležni organ ili ekspert za svaku plažu sprovede zvaničnu "procjenu rizika" i da se nakon toga obezbijedi odgovarajuća bezbjedonosna strategija.
Namjera kampanje Plava zastavica je da ova procjena rizika postane obavezujuća od 2010. FEE sarađuje sa Međunarodnom Federacijom za spasilaštvo (ILS) radi obezbjeđivanja adekvatnog sistema za ovo pitanje.

Zahtjevi za brojem spasilaca i njihove opreme na plažama bi trebalo da budu samo jedan element sveobuhvatne bezbjedonosne strategije, koja takođe treba da uključi i informisanost i obrazovanje.

Prisutnost spasilaca na plažama sa Plavom zastavicom je obavezno, kako bi se povećao nivo bezbjednosti na plaži, posebno na onima sa velikim brojem kupača. Adekvatan broj spasilaca (minimum 2) koji su raspoređeni na adekvatnim razdaljinama, shodno karakteristikama i korišćenju plaže. Broj spasilaca može da varira tokom sezone, a prema frekvenciji korišćenja plaže.

Spasilac na plaži mora da ima adekvatnu nacionalnu ili međunarodnu priznatu kvalifikaciju. Samo onaj spasilac sa domaćom ili međunarodnom ILS licencom za spasilaštvo na moru, koja je ovjerena za tekuću godinu, može biti zaposlen kao spasilac na plaži. Validnost njegove licence treba provjeriti prije započinjanja angažovanja.

Spasioci trebaju da budu zaposleni samo da obavljaju bezbjedonosnu i spasilačku funkciju, a ne da im se pored tih funkcija dodjeljuju i druge kao što je izdavanje plažnih rekvizita ili čišćenje plaže.

Preporučuje se da spasioci nose međunarodno prepoznatu crveno-žutu uniformu, ili uniformu za spasioce Crvenog krsta Crne Gore, kako bi bili lako prepoznatljivi na prepunim plažama i u gužvi.
Spasilac mora da ima adekvatnu opremu za spašavanje.

Oprema za prvu pomoć na kupalištima u Crnoj Gori

Kupališni prostor koji spasilac nadgleda mora biti jasno označen. Taj prostor mora biti jasno definisan na mapi na informativnoj tabli i fizički ograđen markerima ili zastavicama.

Spasilačka oprema može da zamjeni spasioca na plažama sa niskim rizikom i sa malim brojem kupača.

Spasičačka oprema uključuje: "torpedo" za spašavanje, kolut za spašavanje, kuke, spasilačke prsluke, spasilačke čamce i sl. Spasilačka oprema mora da uključi i laki pristup telefonu za hitne slučajeve. Oprema se mora redovno provjeravati i mora ispunjavati domaće i međunarodna pravila.

Na mjestima gdje je dostupna spasilačka oprema, ona mora biti jasno pozicionirana i postavljena na određenim razdaljinama koje dozvoljavaju laku identifikaciju i dostupnost sa bilo koje tačke na plaži. Na plažama bez spasilaca, maksimalne razdaljine između punktova sa opremom su 100 m. Uz spasilačku opremu treba postaviti i uputstvo za korišćenje i uputstvo šta treba raditi u slučaju spašavanja.

Periodi kada su na plaži dostupni spasilac i spasilačka oprema moraju biti jasno istaknuti na plažama, na informativnim tablama ili na spasilačkim punktovima.

22. Oprema za prvu pomoć mora biti dostupna na plaži

Prva pomoć treba da bude dostupna ili a) kod spasioca na lokaciji, ili b) u objektu za prvu pomoć u kojem se nalazi obučeno osoblje, ili c) u prodavnicama ili drugim plažnim objektima na plaži, ili d) direktno dostupna kupačima na plaži.

Objekti za prvu pomoć mogu biti sa osobljem ili sa lako dostupnom opremom. Preporučuje se da plaže sa velikim brojem kupača i plaže koje posjećuju porodice imaju objekat za prvu pomoć sa osobljem. Osoblje u objektu za prvu pomoć mora da ima odgovarajuće kvalifikacije.

Objekti za prvu pomoć treba da imaju sledeću opremu (gdje je to primjenljivo): a) adekvatnu opremu za prvu pomoć (osnovna oprema prve pomoći kao što su dezinfekciona sredstva, hanzaplasti, flasteri, zavoji itd), b) bazene sa toplom i hladnom vodom, c) ležaj za prvu pomoć, d) bocu i masku za kiseonik, e) dasku za imobilizaciju i f) drugu opremu.

Objekat za prvu pomoć ili lokacija opreme za prvu pomoć mora biti jasno obilježena znakom kako bi je posjetioci na plaži lako locirali (ovo uključuje i mapu na informativnoj tabli).

Takođe treba istaći vrijeme kada je oprema za prvu pomoć dostupna na plaži, i koje su alternative u vansezonskom periodu.

Primjeri zoniranja aktivnosti na plažama u Crnoj Gori

χ *Neprihvatljivo korišćenje plovila u zoni sa kupačima*

23. Mora postojati plan razgraničavanja različitih korisnika plaže kako bi se spriječili konflikti i akcidenti

Na plažama se mogu odvijati različite aktivnosti, ali one moraju biti razgraničene kako bi se konfliktne i inkompatibilne potrebe različitih korisnika razdvojile i kako bi se spriječile nesreće i konflikti. Ovo uključuje zone za plivače, za surfere, za motorne čamce i sl. U isto vrijeme, korišćenje plaže za rekreaciju treba da bude dozvoljeno i razgraničeno u odnosu na prirodu, atmosferu i estetiku.

Kupači trebaju biti zaštićeni od svih plovnih objekata (na motorni pogon, jedrilice ili pedaline ili sl). Tamo gdje je to potrebno, zoniranje treba da bude jasno uz korišćenje bova, svjetala ili znakova. Isto to treba da bude urađeno i za sportsko-rekreativne aktivnosti. Razdvajanje treba da bude napravljeno između plovnih objektata na motorni pogon i objekta na jedra i pedale. Korišćenje prostora za različite aktivnosti treba da bude odvojeno.

Čamci i brodovi na motorni pogon generalno trebaju da se koriste najmanje 100-200 metara od kupališnog prostora. Tačna udaljenost je određena od strane nadležnih lučkih kapetanija. Dalje, onaj koji vozi čamac na motorni pogon mora biti upoznat sa lokacijama različitih zona .

Spasioci (ako su prisutni) moraju obezbjediti poštovanje zoniranja različitih rekreacionih djelova na vodi.

Takođe treba uzeti u obzir potencijalne izvore buke (npr. aktivnosti na motorni pogon, zmajevi, stereo uredjaji).

Različite aktivnosti na plaži (npr. prostori za ishranu i spremanje hrane) moraju biti jasno označeni i zonirani.

Ako na plaži treba da se organizuje neki poseban događaj, on mora biti lociran van glavnog kupališnog prostora.

U slučaju da poseban događaj ili aktivnost sprečava plažu da održi kriterijume Plave zastavice, onda zastavica mora biti spuštena tokom tog događaja. Javnost i korisnici plaže moraju biti obaviješteni unapred, ako se takav događaj održava, putem upozorenja na plaži i u medijima.

Konflikti između rekreacionog korišćenja i zaštite prirode moraju se uzeti u obzir. Neprihvatljivo je da rekreativne aktivnosti dovode do degradacije životne sredine kao što je pojačana erozija, nepovratna šteta vegetaciji, uklanjanje morske trave sa dna uslijed sidrenja jahti, zagađivanje mora ispuštanjem otpadnih voda sa jahti i brodova, ometanje ptica i drugih životinja objektima na motorni pogon.

Samom plažom se mora upravljati na ekološki način kako bi se zaštitile osjetljive vrste i staništa na plažama (to može biti urađeno kroz zoniranje ili sa drugim zaštitinim mjerama).

Plaže koje se koriste za gnježdenje kornjača moraju biti bez vještačkog svjetla ili sa prilagođenim svjetlima. Na tim plažama moraju biti jasno označeni prostori za postavljanje suncobrana, kako se ne bi povrijedila jaja kornjača.

Fizička zaštita vegetacije na pješčanima dinama - primjer iz Grčke

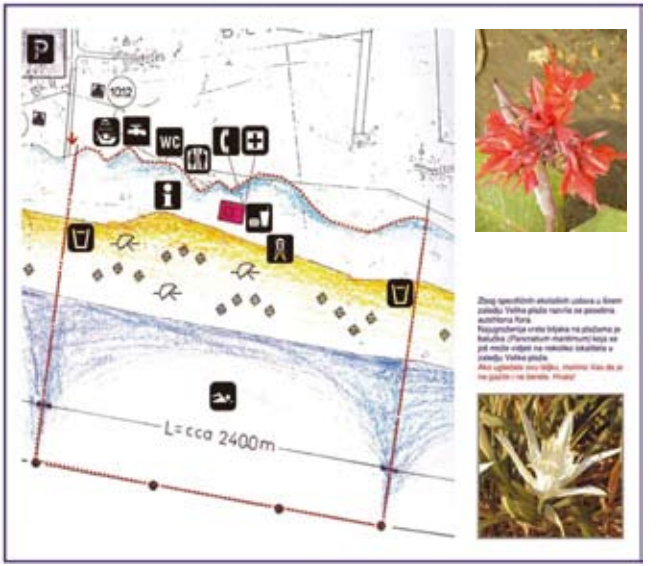

Obavještenje o potrebi zaštite vegetacije na pješčanim dinama - primjer informativne table iz Crne Gore

Obavještenje o telefonima za hitne intervencije - primjer informativne table iz Crne Gore

Plaže sa osjetljvim staništima na pješčanim dinama moraju preduzeti ekološke mjere za zaštitu kao što su zaštitne ograde.

Neke plaže mogu biti posebno osjetljive i one zahtjevaju pažljivo planiranje i korišćenje. U tim slučajevima, potrebno je dostaviti dokaze da su nadležne organizacije za zaštitu prirode ili druge ekološke organizacije kontaktirane i da im je zatražen savjet i konsultacija u vezi zaštićenih područja ili rijetkih i zaštićenih vrsta, kako bi se preduzele adekvatne mjere.

Na kraju, neke aktvnosti se moraju i ograničiti, razdvojiti ili na drugi način realizovati, a zbog obezbjeđivanja uživanja i bezbjednosti kupača, i zbog zaštite prirode.

Ova zaštita se mora sprovesti radi bezbjednosti posjetilaca i radi kvaliteta rekreacije, radi prevencije da plaža postane bučno igralište.

Dalje, zaštita se mora sprovesti radi zaštite flore i faune od preintenzivnog korišćenja plaže.

Pored fizičkog razdvajanja različitih korisnika plaže, zone moraju biti jasno naznačene na mapi na informativnoj tabli na plaži, a informacija može takođe biti data i na samom ulazu na plažu.

24. Planovi hitnih intervencija za reagovanje prilikom zagađenja moraju postojati na plaži

Planovi hitnih intervencija treba da jasno identifikuju procedure koje imaju za cilj efikasno reagovanje u slučaju hitnih intervencija. Hitne intervencije mogu biti u slučaju izlivanja nafte i ulja, toksičnog otpadnog materijala, velikih količina otpadnih voda usled nevremena, cvjetanja algi i sl.

Da bi se brzo reagovalo u slučaju zagađenja, plan intervencija treba da uključi sledeće:
- Identifikaciju kontakt osoba u slučaju zagađenja
- Uključenje svih nadležnih organa i osoba potrebnih za intervenciju
- Procedure za zaštitu ili evakuaciju ljudi ako je neophodno
- Procedure javnog upozoravanja i informisanosti
- Spuštanje Plave zastavice

Planovi hitnih intervencija moraju precizirati ko mora biti kontaktiran u slučaju zagađenja. Odgovorna osoba na lokalnom nivou mora biti određena za ovu poziciju. Takođe, planovi moraju precizirati ko obavlja koji posao u slučaju hitnih intervencija, uključujući i zagađenje.

Planovi hitnih intervencija moraju biti usklađeni sa nacionalnom legislativom za oblast prevencije zagađenja.

Drvena staza i ograda - primjer iz Grčke

Neadekvatna i prihvatljiva staza na kupalištu - primjer iz Crne Gore

Betonska staza - primjer iz Crne Gore

Betonska staza i prilaz za hendikepirane osobe - primjer iz Danske

25. Mora postojati siguran pristup plaži

Plaža mora biti lako dostupna da bi mogla da se kandiduje za Plavu zastavicu. Dalje, ovaj kriterijum propisuje da pristup plaži mora biti bezbjedan.

Plaže kojima je teško pristupiti moraju imati objekte za bezbjedan pristup, kao što su stepenice sa rukohvatima. Takođe, ako se u blizini plaže nalazi put, ili je pristup plaži presječen putem, na toj saobraćajnici mora biti jasno označen pješački prelaz.

Šetališta i stepenice ka plaži moraju biti u dobrom stanju da bi bile bezbjedne. Prostor za parkiranje vozila mora biti organizovan. Obezbjeđena mjesta za hendikepirane moraju biti jasno označena i lako pristupačna.

Ako je apsolutno potrebno da se parkira na samoj plaži, to treba da bude bezbjedno, kontorlisano i jasno definisano i označeno.

Druge pristupne staze takođe moraju biti bezbjedne, sa regulacijom drugog saobraćaja kao što su vozila i bicikle. Staze za bicikle se promovišu gdje je to moguće. Takođe, parkinzi za vozila i bicikla moraju biti obezbjeđeni gdje je to potrebno i odgovarajuće.

Na mjestima gdje su ivice šetališta više od 2 metra iznad plaže, trebaju biti postavljeni znakovi upozorenja ili barijere da bi zaštitli od slučajnih padova. Ovo je posebno važno za stjenovite i kamente plaže.

Takođe, treba konsultovati kriterijum br. 28 u vezi pristupa hendikepiranih osoba.

Plaža sa Plavom zastavicom mora biti dostupna javnosti bez obzira da li su gosti određenog hotela ili članovi plažnog kluba. Poželjno je da im bude dozvoljeno da slobodno priđu plaži (leže na pjesku, okupaju se i napuste plažu bez plaćanja naknade). Na nekim plažama javni pristup je obezbjeđen kroz naplatu male naknade. Druga plaćanja takođe mogu da se odnose na ostale plažne usluge.

26. Plaža mora biti patrolirana (ne primjenjuje se u Evropi)

Posjetioci na plaži moraju biti i osjećati se bezbjedni. Ukoliko je potrebno, adekvatno “sekjuriti” osoblje mora biti na raspolaganju da patrolira. Samo obučeni i kvalifikovani čuvari mogu obavljati ove poslove. Čuvari moraju nositi lako uočljive uniforme i licence koje moraju pokazati na zahtjev.

27. Izvor pitke vode mora biti dostupan na plaži

Na plaži mora postojati izvor pitke vode iz fontane, česme i sl. Izvor vode može biti u objektima sa toaletima ili na plaži, ali mora biti zaštićeno od zagađivanja od strane životinja.

Primjeri prilaza do vode za hendikepirane osobe

Primjeri parking prostora za hendikepirane osobe

Neprihvatljivi vidovi pristupa za invalidna lica - staza sa prekidom, suviše strma rampa ili barijere izmedju rampe i pijeska

Toaleti za hendikepirane osobe (primjeri iz Crne Gore)

28. Minimum jedna plaža sa Plavom zastavicom u opštini mora imati pristup i toalete za hendikepirane osobe

Preporučuje se da sve plaže sa Plavom zastavicom imaju objekte za hendikepirane koji im obezbjeđuju pristup do plaže, drugih objekata i do toaleta.

Najmanje jedna plaža u svakoj opštini mora imati ovakve objekte.

Pristup plaži treba da bude obezbjeđen preko pristupnih rampi koje su adaptirane osobama sa različitim vrstama hendikepa.
Ako je moguće preporučuje se i pristup do vode.

Preporučuje se da dizajn rampe i materijal od kojeg je napravljena budu u skladu sa okolnom sredinom i gdje je moguće budu od prirodnog ili od recikliranog materijala (npr. reciklirana plastika).

Toaleti treba da budu opremljeni za osobe u kolicima i za druge hendikepe.
Pristup mora da bude u skladu sa ISO Standardima za pristup.
Plaža mora da se uskladi sa nacionalnim zakonima u vezi pristupa hendikepiranih osoba objektima.

Takođe, na parking prostorima treba da budu obezbjeđena mjesta za hendikepirane osobe.

U slučaju da pristupne rampe ne mogu biti obezbjeđene zbog topografije lokacije (strme stijene ili erodirana obala), onda se mora tražiti “dispensaton case” za ovaj kriterijum tokom kandidature plaže. Ako ni jedna od plaža sa Plavom zastavicom u opštini ne može da obezbijedi pristupne rampe za hendikepirane, razlog za to mora biti objašnjen u dokumentu Nacionalne komisije kroz prijavu.

29. Mapa plaže koja pokazuje različite objekte mora biti istaknuta

Mapa na kojoj su istaknute granice plaže koja je dobila Plavu zastavicu i lokacije ključnih objekata i usluga mora biti postavljena na inforamtivnoj tabli. Mapa mora da sadrži sledeće elemente:

- lokacija spasioca i spasilačke opreme
- lokacija opreme za prvu pomoć
- lokacija telefona
- lokacija toaleta (uključujući toalete za hendikepirane osobe)
- lokacija pijaće vode
- parkinzi za vozila i bicikle
- zvanične lokacije za kampovanje u blizini plaže
- lokacije većih prihvatnih objekata za otpad
- lokacija sa koje se uzimaju uzorci za kvalitet vode
- pristupne tačke za hendikepirane osobe
- pješačke staze
- zoniranje (plivanje, jedrenje, čamci, itd)
- ispusti atmosferskih voda
- obližnja osjetljiva područja i sl.

Tokom sezone, plaže sa Plavom zastavicom obilaze (najavljeno i/ili nenajavljeno) medjunarodni i domaći kontrolori kampanje, koji provjeravaju ispunjenost kriterijuma. Ukoliko se uoči neki nedostatak, nalaže se njegovo otklanjanje. Ako je riječ o velikom odstupanju, nalaže se momentalno spuštanje zastave, dok se ne otkloni problem.

Obilazak plaža medjunarodnih kontrolora u Crnoj Gori i Turskoj

Zapisnik tokom obilaska domaćih kontrolora (NVO "EKOM, Nacionalna komisija i JP Morsko dobro)

KRITERIJUM (DA / NE) + fotografije, ostale promjedbe

- Na plaži postoje podaci o kvalitetu morske vode (ne stariji od mjesec dana)
- Na plaži postoji vidno istaknut plažni red
- Na plaži postoji informacija o Kampanji Plava zastavica
- Na plaži postoje uputstva za bezbjednost kupača
- Da li je na plaži istaknuta Plava zastavica
- Ako nije, da li na plaži postoji objašnjenje zašto je Plava zastavica spuštena
- U okolini plaže postoje zaštićeni objekti prirode
- Ako da, da li na plaži postoji informacija o tome
- Na plaži postoje druge ekološke informacije
- Skica plaže je vidno istaknuta
- Na plaži postoji adekvatan broj sanitarnih objekata koji su lako uočljivi ili postoji putokaz do njih
- Sanitarni objekti su čisti i u funkciji
- Na plaži postoji rampa i objekti za invalide
- Objekti za invalide su u funkciji
- Na plaži je dozvoljeno uvođenje ljubimaca
- Na plaži postoji izvoj pitke vode
- Objekti na plaži se uredno održavaju
- Okolina plaže se uredno održava
- Na plaži nije dozvoljen saobraćaj
- Na plaži postoji spasilačka služba
- Spasilačka služba je dovoljna za cijeli zahvat
- Spasilačka služba je vidno obilježena i lako se može pronaći
- Radno vrijeme spasioca je istaknuto
- Spasilačka oprema je pristupačna i vidno istaknuta
- Prva pomoć je vidno istaknuta i u funkciji
- Na plaži postoji pristup telefonu koji je vidno istaknut
- Na plaži postoje zone za razne aktivnosti
- Pristup plaži je bezbjedan
- Plaža je čista i uredna, bez otpadaka
- Pristupne staze su čiste, uredne, zelenilo je okošeno
- Na plaži postoji dovoljan broj korpi za otpatke
- Korpe za otpatke se redovno prazne
- Na plaži postoje korpe za razvrstavanje otpada
- Tuševi na plaži su u funkciji
- Kabine za presvlačenje su u funkciji
- Kupalište je obilježeno sa morske strane radi bezbjednosti kupača
- Na plaži ne postoji naslaga morske trave i drugog otpada
- Morska voda je čista, bez plivajućeg otpada i masnog filma

Sastav Medjunarodnog žirija koji dodjeljuje Plave zastavice:
Program UN za zaštitu životne sredine
(United Nations Environment Programme - UNEP)
Svjetska turistička organizacija
(World Tourism Organization - WTO)
Medjunarodna spasilačka federacija
(International Lifesaving Federation - ILS)
Medjunarodni savjet asocijacija marina
(International Council of Marine Industry Association - ICOMIA)
Medjunarodna unija za zaštitu prirode
(International Union for the Conservation of Nature -IUCN)
Evropska unija za zaštitu obala
(European Union for Coastal Conservation - EUCC)
Evropska unija
(European Union)

Preporuke za sastav Nacionalnog žirija za Plavu zastavicu:
Ministarstvo zaštite životne sredine, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo turizma ili Nacionalna turistička organizacija, Asocijacije lokalnih vlasti, Asocijacije korisnika plaža i marina Nacionalna spasilačka asocijacija, obrazovni stručnjaci, ostale nevladine organizacije, ostali stručnjaci ...

Uzimajući u obzir preporuke Medjunarodne koordinacije kampanje i specifičnosti Crne Gore, Nacionalna komisija koju formira Ministarstvo turizma Crne Gore, sastoji se od slijedećih članova:
Ministarstvo zaštite životne sredine, Ministarstvo turizma, Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom, Crveni krst, Lučka kapetanija, nevladina organizacija iz oblasti ekologije i obrazovanja i NVO "EKOM" kao nacionalni operater kampanje

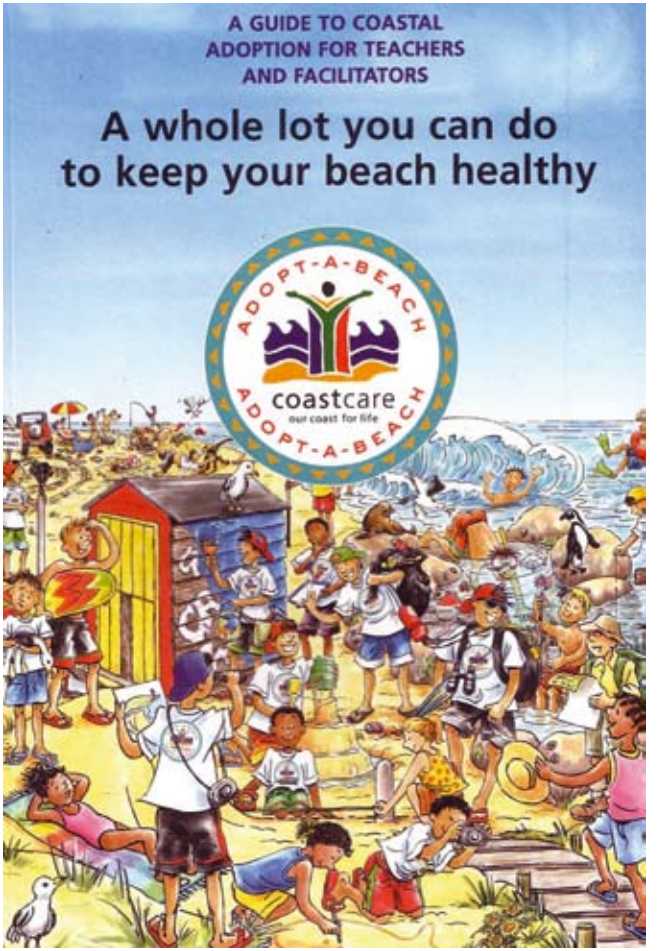

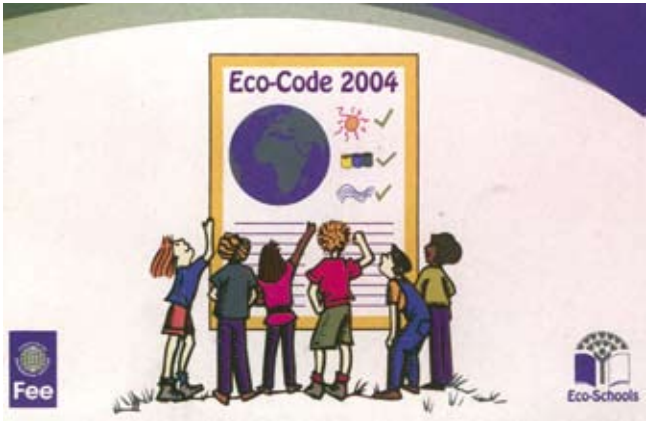

Primjeri ekološko-edukativne literature iz Južne Afrike, Portugala i Portorika

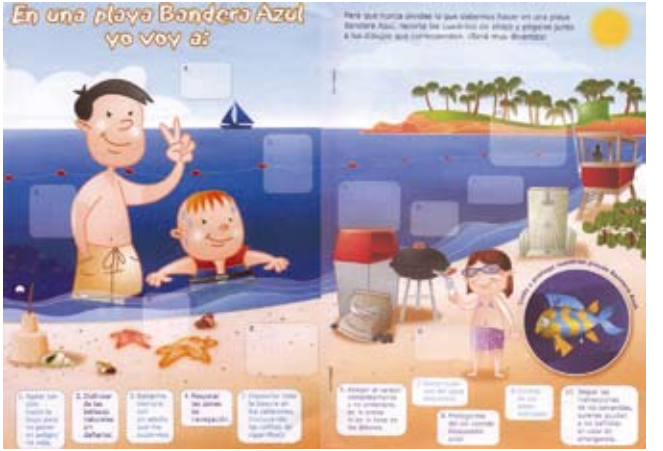

Ljilja Radunović
predsjednica Eko centra "Delfin"

EKOLOŠKA EDUKACIJA

Ogromna je snaga sistema obrazovnih ustanova i djelatnosti koji svojim znanjem i savjesnim ponašanjem može presudno uticati na realizaciji koncepta ekološke države Crne Gore.

Sve mjere koje se preduzimaju na planu ekološkog obrazovanja su nedovoljne i treba da se unaprijede značajno, s obzirom da je prije više od decenije Crna Gora sebe proklamovala ekološkom državom.

Ekološko opismenjavanje ukupnog stanovništva treba da zauzime visoko mjesto medju ciljevima i zadacima sistema politike i procesa vaspitanja i obrazovanja.

Odnos čovjeka i prirode nije samo ekološki već i sociološki problem. Riječ je o humanijem odnosu čovjeka prema prirodi koji se postiže upoznavanjem ekologije, ne samo kao nauke, već i kao načina života i opstanka. Otuda,ekološko obrazovanje, radi zaštite životne sredine, mora da obuhvati sve uzrastne grupe stanovnistva.

Ekološko vaspitanje počinje još u vrtiću gdje se najmladji uče redu, higijeni, boravku na vazduhu, uredjivanju dvorišta, igračaka i podnih rekvizita.

U programima osnovnih škola u svim nastavnim područjima, a posebno u poznavanju prirode, biologije, hemije, geografije, fizike i u slobodnim aktivnostima učenika, postoje sadržaji koji se mogu nazvati ekološkim, ali to nije dovoljno s obzirom na potrebe i zahtjeve i učenika i savremenog načina života.

U srednjim školama se izučavaju posebne ekološke discipline. U medicinskoj, poljoprivrednoj, hemijskoj, rudarskoj, drvopreradjivačkoj, turističko-ugostiteljskoj, kao i u opšteobrazovnim srednjim školama mogu se naći sadržaji obojeni ekološkim temama, ali kod nas još ne postoji srednja škola čiji se svi planovi i programi baziraju na ekologiji i osposobljavaju profesionalne kadrove za bavljenje ekologijom.

Kao i srednjoškolske tako fakultetske programe prožima tematika ekologije i ona se posebno obradjuje na Prirodno-matematičkom, Metalurškom,Tehnološkom, Gradjevinskom, Pomorskom fakultetu kao i na brojnim naučnim institutima koji su povezani sa univerzitetskim katedrama.

EKO CENTAR
DELFIN

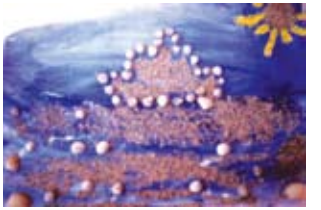

Dječije igraonice i likovne radionice - primjeri iz Crne Gore

Eko akcije na plažama sa Plavom zastavicom

Ekološke akcije koje zakupac plaže sa "Plavom zastavicom" organizuje u saradnji sa lokalnom zajednicom ili NVO eko-profila, predstavljaju značajan doprinos razvoju ekološke svijesti ne samo lokalnog stanovništva već i turista koji su stalno ili povremeno korisnici te plaže.

Vrsta i obim ekološke edukacije koja će biti organizovana kroz eko akcije zavisi od područja na kojem se plaža nalazi, stanja prirodne sredine i prosječne starosne dobi posjetilaca.

Svaka od planiranih aktivnosti koja se odnosi na ekološku edukaciju, prilikom osmišljavanja i prijavljivanja, u svom opisu treba da ima sledeće:
• naziv akcije;
• cilj akcije;
• ciljnu grupu koja će biti obuhvaćena realizacijom akcije
• opis sadržaja akcije.

Predlog potencijalnih ekoloških aktivnosti koje je moguće realizovati na plaži koja ima Plavu zastavicu:

Distribucija štampanog materijala:

1. predstavljanje zaštićenog prirodnog i kulturnog područja (u blizini kojeg se nalazi plaža) i dozvoljeni oblici ponašanja.
2. promocija flore (rijetke, zaštićene, aromatične, ljekovite biljke)
3. promocija kulinarskih specijaliteteta karakterističnih za to područje i sl.

Ekološke radionice:

1. likovne radionice (eko teme)
2. izrada suvenira (prirodni materijali)
3. eko performansi
4. izrada i distribucija eko-promotivnog materijala isl.

Ekološke akcije:

1. razvrstavanje otpada (preduslov je da postoje kante za razvrstavanje otpada)
2. čišćenje i uredjivanje područja u čijoj se blizini nalazi plaža
3. čišćenje i uredjivanje podmorja u dijelu akvatorija plaže sa "Plavom zastavicom" prije i posle sezone i sl.

Art radionica za djecu - plaža Plavi horizonti

Radionica o očuvanju prirode - plaža Kalardovo

Dan mediteranske kuhinje - plaža Kalardovo

Upoznajmo podmorje Crne Gore - plaža Escallera, Jaz

Dijana Medenica
Kreativna asocijacija mladih

Kreativna Asocijacija Mladih je nevladina organizacija iz Kotora koja postoji od 1999. godine. Ova organizacija radi projekte svih profila, a između ostalih i ekološke projekte. Od 2004. g. od kada se u Crnoj Gori dodjeljuje prestižno priznanje Plava zastavica, Kreativna Asocijacija Mladih (KAM) je partner plažama, koje su u pilot fazi ili posjeduju plavu zastavicu, u ispunjavanju kriterijuma koji se tiču ekoloških akcija.

U ljeto 2004. godine KAM je bila partner plaži Plavi horizonti, a 2005. g. možemo se pohvaliti da nam je povjerenje ukazalo šest plaža: Kalardovo, Plavi horizonti, plaže na Jazu (Blue Beach, S&I, Escallera), plaža hotela „Panorama“. Od njih, dvije plaže (Kalardovo i Plavi horizonti) su imale plavu zastavicu, dok su ostale bile u pilot fazi.

Ekološke akcije koje su rađene na pomenutim plažama su između ostalih: Art radionica za djecu, Radionica o očuvanju prirode, Upoznajmo podmorje Crne Gore, Kampanja protiv pušenja, Dan mediteranske kuhinje, itd.

Akcija koja se pokazala kao jedna od nainteresantnijih, kako za nas tako i za same aktere, je „Art radionica za djecu“. Djeca su najzahvalnija i najzainteresovanija grupa, koju ekologija i zaštita životne sredine jako interesuju. Ona su kroz igru i druženje od prirodnih materijala pravila suvenire koji su predstavili adekvatne pokazatelje prirode i okoline.

Djeca, posjetioci plaže, su bili aktivni učesnici i u radionici o očuvanju prirode gdje su kroz razne igre učili o ekologiji i zaštiti životne sredine, a na kraju su kao nagradu i poklon dobili knjigu “Životna sredina i održivi razvoj”.

„Dan mediteranske kuhinje“ je bio jedan od najomiljenijih dešavanja za brojne gurmane koji ljeto provode na našim najboljim plažama. Naime, turisti, posjetioci plaže, imali su priliku da degustiraju crnogorske prehrambene proizvode, kao i plodove mora, spremljene na tradicionalne načine. Uspjeli smo, zajedno sa korisnicima plaže, koji su ujedno bili i domaćini tokom ove akcije, da turistima omogućimo nezaboravan ugođaj.

Ekološka akcija koju bismo posebno izdvojili je “Upoznajmo podmorje Crne Gore”, koja je privukla veliku pažnju turista i posjetilaca plaže jer smo organizovali i projekciju filma o podvodnom blagu Crne Gore, autora Danila Mrdaka. Prije same projekcije bila je organizovana i prezentacija ronjenja kao sporta i načina da se zaviri u dubine, što je bila dodatna atrakcija.

U izradi ekoloških akcija velika pomoć i podrška su bili sami korisnici plaža koji su na najbolji mogući način bili izvanredni domaćini i veoma zainteresovani za što bolju i ljepšu prezenatciju svoje plaže.

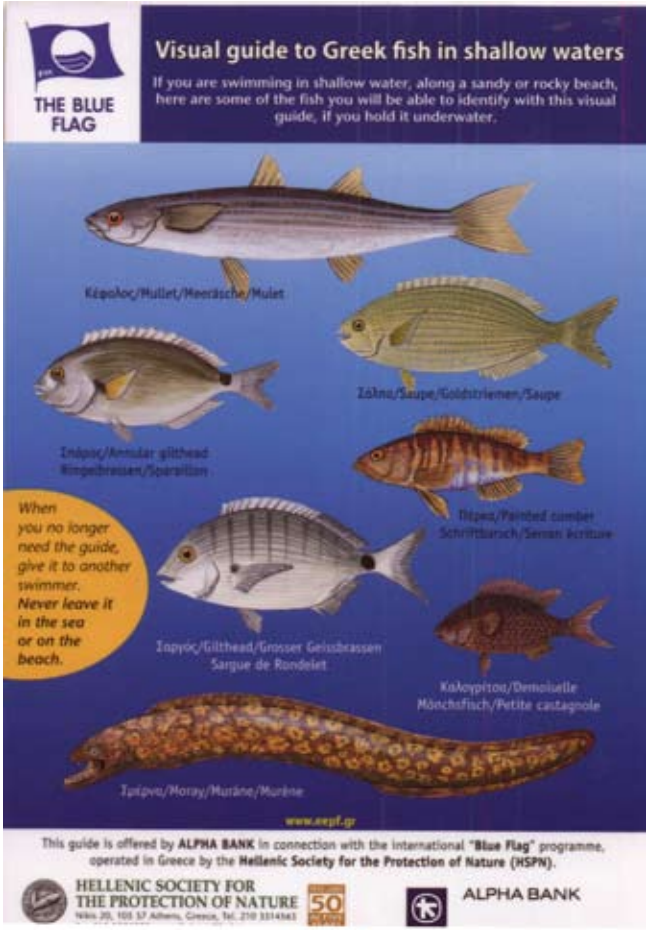

Brošure i posteri o morskim životinjama - primjeri iz Grčke, Južne Afrike i Francuske

Tokom dvogodišnjeg učešća u ovom projektu uvjerili smo se da je dodjeljivanje priznanja za kvalitet kupalište, nešto što je stvorilo takmičarski proces medju zakupcima plaža, i sad je već stvar prestiža biti nosilac Plave zastavice. Crnogorska kupališta su unaprijedila svoju ponudu, postala su mnogo ljepša, uređenija, a turisti zadovoljniji.

KREATIVNA SOCIJACIJA MLADIH

Primjeri ekološko-obrazovnih aktivnosti na plažama sa Plavom zastavicom u svijetu

Ekološka edukacija je bitan dio kampanje Plava zastavica kao i ostalih programa FEE. Upoznavanje javnosti sa ekološkim problemima doprinosi podizanju svijesti i odgovornijem ekološkom ponašanju.

Ekološke akcije, u sklopu kampanje, su namjenjene gostima - turistima i lokalnom stanovništvu, osoblju na plažama i turističkim objektima.

Cilj je:
- da se gosti i posjetioci i korisnici plaža i marina podstaknu da se odgovornije ponašaju prema okolini,
- da se posjetioci i osoblje obavijeste o pravilnom korišćenju vode i struje, kako bi se smanjili troškovi i očuvali resursi,
- da se uključe ostale ekološke organizacije u podizanju svijesti o kampanji i njenim rezultatima.

Ekološke akcije često mogu biti dodatna atrakcija za goste, naročito familije sa malom dijecom. Ekološke akcije mogu da promovišu plaže i li marine sa Plavom zastavicom u lokalnim medijama i turističkim brošurama.

Moguće je izdvojiti pet tipova aktvnosti:
- štampa i mediji
- aktivnosti sa pasivnim učešćem - izložbe, filmovi, prezentacije, okrugli stolovi ...
- akcije sa aktivnim učešćem - ture, obrazovne igre, igraonice, radionice, akcije čišćenja, časovi ronjenja, takmičenja u fotografijama ili crtanju, projekti reciklaže, programi ”usvojite plažu” ...
- obuka osoblja na plažama i marinama, spasilaca, nastavnika, trenera
- ekološki informativni centar Plave zastavice - mjesto za izložbe i pružanje informacija o akcijama i lokacijma plaža i njihovog okruženja

Ekološko-edukativne aktivnosti se mogu povezati sa postojećim programima kao što su ”Eko-škole” i ”Mladi eko-reporteri”, Lokalna agenda 21 i mogu se sprovoditi u saradnji sa lokalnim vlastima i nevladinim organizacijama.

Informacije o ekološkim aktivnostima se moraju postaviti na informativnim tablama na plažama i u marinama, a poželjno je da se distriburaju lokalnim medijima i turističkim info-centrima.

Ekološko-edukativni materijali za najmladje - primjeri iz Portugala, Italije i Danske

Neophodno je da se na štampanim materijalima neke plaže ili marine postavi adekvatni logo Kampanje, kao što bi u izvještavanju za medije trebalo naglasiti da se one odvijaju u sklopu kampanje Plava zastavica.

Primjeri:

- liflet o Plavoj zastavici - informacije o kampanji, njenim kriterijumima, aktivnostima i ciljevima da se očuva životna sredina
- liflet o prirodnim osjetljivim područjima - podizanje svijesti o posebno vrijednim prostorima i potrebi njihovog očuvanja
- lifleti o ekološkom ponašanju - distribucija po hotelima, turističkim centrima ...
- stikeri o štednji vode i struje - naročito u blizini gdje se oni koriste
- stikeri o pravilnom ekološkom ponašanju na plaži - pored kanti za smeće i ostalim upadljivim mjestima
- posteri ”da li znate?” - informacije na više jezika o lokalnoj flori i fauni
- brošure o plaži ili marini - informacije o samoj lokaciji, njenom okruženju, sadržajima sa pravilima ponašanja i sigurnosti
- posteri o biotopima u okruženju - informacije o prirodno osjetljivim područjima na više jezika
- slikovnice o ekološkim pojavama i problemima
- Dan Plave zastavice - utvrdjen dan u toku sezone kada svi nosioci Plave zastavice organizuju aktivnosti, a moguće je i organizovati njihovo medjusobno nadmetanje
- demonstracija spasilačke opreme i rada spasilaca
- likovne radionice - pravljenje predmeta, suvenira i sl. od otpadnog materijala
- ”zelene ture” - organizovanje pješačkih i biciklističkih tura
- čišćenje plaže ili marine - zajednički rad posjetilaca i osoblja
- čišćenje podmorja - angažovanje ronilaca
- takmičenje ”pronadjite zagadjivače okoline” - slanje tačnih odgovora prema zadatom crtežu uz dobijanje nagrada (kape, majice, blokovi i sl...)
- pravljenje suvenira od morske trave, kamenčića, školjki
- ”ekološka patrola” - obilazak mladih eko-volontera
- likovna takmičenja na temu života u moru ili na kopnu
- uredjene markirane staze u okruženju sa objašnjenjima o posebnim prirodnim vrijednostima
- zaštita rijetke flore na pješčanim dinama - kroz posebne oznake, barijere, poruke, liflete
- organizovano posmatranje ptica u blizini močvara
- “zeleni autobus (kombi)” kao putujuća ekoradionica i izložbeni prostor - u saradnji priobalnih opština i korisnika plaža ili marina
- demonstracija spasilačkih aktivnosti i korišćenja spasilačke opreme i prve pomoći
- priprema priručnika o održivom razvoju
- razglednice sa pravilima ekološkog ponašanja
- ”pasoš” Plave zastavice - kada se posjeti plaža sa Plavom zastavicom dobija se pečat, a ko sakupi pečate sa svih plaža u Kampanji tokom sezone konkuriše za nagradu

Na kraju sezone je moguće organizovati konkurs za najbolje osmišljenu i izvedenu eko-akciju.

SVETSKO,
A NAŠE!

TRYGG-HANSA
TRYGG-HANSA

Waterfly
SAFE-COLLAR

LIFE GUARD SPASILAC
SPASILAC NA VODI
SPASILAČKA ZVANJA / LIFEGUARD CETICIFCATES
ODOBRIJA OVERA ZVANJA
Ime:
Prezime:
Datum rođenja:
Mesto rođenja:
JMBG:
Adresa:
Mesto stanovanja:
SPECIJALNE OBUKE I DOOBUKE /
ADDITIONAL QUALIFICATIONS AND TRAINING COURSES
U SLUČAJU SA NOSILAC OVE LEGITIMACIJE DOŽIVI NEZGODU, HITNO NAZOVITE:
Druženje Crvenog Krsta Srbije i Crne Gore
SPASILAC
LIFEGUARD
Centar za obuku spasilaca na vodi
LEGITIMACIJA
spasilac na vodi

Milan Stanišić
koordinator spasilaštva na vodi Crvenog krsta Crne Gore

Organizacija Crvenog krsta, kao jedan od društvenih subjekata koji ima ključnu ulogu u pripremama i pružanju odgovora na nesreće i vandredne situacije, kao poseban segment djelovanja u ovoj oblasti, sprovodi djelatnost spasilaštva na vodi.

U okviru ukupnih obaveza na planu za djelovanje u nesrećama, u Domu solidarnosti Crvenog krsta Crne Gore, u Sutomoru, 1999. godine. formiran je Centar za obuku spasilaca na vodi, kao jedan od tri referenta centra ove vrste u zemlji. Od strane Međunarodne federacije za spasavanje ljudskih života (ILS), organizacija Crvenog krsta je ovlašćena za osposobljavanje spasilaca na vodi i izdavanje licenci o osposobljenosti, te shodno tome, Centar za obuku spasilaca funkcioniše po standardima i pravilnicima ILS-e.

Svojim djelovanjem tokom proteklog perioda. Centar za spasilaštvo na vodi Crvenog krsta Crne Gore pokazao se i potvrdio kao relevantan subjekt ostvarivanja sigurnosti i bezbjednosti na vodi, u smislu zaštite i očuvanju ljudskih života. Posebnu ulogu, ovaj Centar ostvaruje u odnosu na potrebe turističke privrede, na način što osposobljeni spasioci Centra, imaju ulogu obezbjeđivanja uređenih morskih plaža i kupališta u Crnoj Gori.

Na crnogorskim plažama, u 2005. godini, angažovano je 155 spasilaca, od ukupno 272 do sada obučena, sa licencom stečenom u Centru Crvenog krsta za obuku spasilaca.

Bezbjednost kupača na uređenim plažama i bazenima je jedan od glavnih činilaca dobre turističke ponude. Zvanični podaci za prošlu godinu u Evropi o broju stradalih ukazuju na značaj spasilačkih službi.

Obzirom da naša zemlja obiluje plažama, kako na obali mora, tako na rijekama i jezerima, te da je svjetski trend promovisanje bezbjednosti na istim, putem Plave zastavice koja univerzalno označava kvalitet koji turisti i ostali korisnici plaža očekuju, spremni smo da ponudimo dobro organizovanu djelatnost spasilaštva na vodi i veliki broj dobro obučenih spasilaca i instruktora.

I ove godine, po modifikovanim najsavremenijim metodama, održaće se 3 kursa za nove spasioce kao i dovoljan broj provjera za ovjeru licenci za tekuću godinu.

Medjunarodna federacija za spašavanje života (ILS), održala je početkom septembra 2005.godine u Sozopolu u Bugarskoj seminar – trening sa temom „Procjena rizika na plažama“, na kojem je učestvovao predstavnik Crvenog krsta Crne Gore.
Programom obuke predviđeno je da se stekne ne samo znanje već i licenca za obavljanje poslova procjene rizika na plažama, a što će u narednom periodu (do 2009. najkasnije do 2012. godine u cijelom svijetu) biti jedan od kriterijuma za dobijanje Plave zastavice.

Seminar je omogućio da se steknu praktična i teoretska znanja o sagledavanju rizika i prezentovanju zapažanja u unaprijed ustanovljenoj formi izvještaja.

U Crvenom krstu smatramo da je neophodno pratiti ovu inicijativu Medjunarodne federacije za spašavanje života kao i trend zemalja u okruženju i Evropi čije turiste očekujemo.

Jedan od naših osnovnih ciljeva u narednom periodu, pored stručnog osposobljavanja i obuke spasilaca, svakako je i zakonsko uređivanje ove oblasti, kako bi se pitanja spasilaštva na vodi adekvatno pozicioniralo, u cilju potpunije integracije u ukupni društveni sistem zaštite ljudskih života a istovremeno obezbijedio razvojni nivo, adekvatan potrebama turističke privrede Crne Gore.

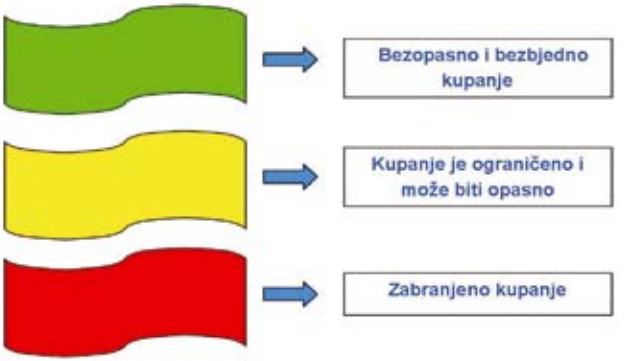

Medjunarodni operater kampanje

FOUNDATION FOR ENVIRONMENTAL EDUCATION (FEE)

Fondacija za ekološku edukaciju (FEE) je nevladina i neprofitna organizacija koja promoviše održivi razvoj kroz ekološko obrazovanje.

FEE je medjunarodna krovna organizacija sa po jednom organizacijom u svakoj zemlji članici, koje predstavljaju FEE na svom nacionalnom nivou i gdje sprovode pojedine kampanje.

FEE je početkom 2006. godine imala 43 članice u Evropi, Sjevernoj i Južnoj Americi, Africi, Aziji i Okeaniji.

FEE je od 1981. godine aktivno promovisala ekološko obrazovanje kroz svoje medjunarodne programe, čija je svrha bila da se prenesu zalaganja Agende 21 i uključe ljudi svih dobi i nacija, a kroz formalno školsko obrazovanje, obuku kadrova i podizanje svijesti gradjana.

FEE je aktivna kroz svojih 5 programa ekološke edukacije - “Plava zastavica”, “Eko škole”, “Mladi eko-reporteri”, “Učimo o šumama” i “Zeleni ključ”.

Kada nacionalna nevladina organizacija postane članica FEE ona u početku dobija status pridruženog člana. U roku od 3-5 godina, ona mora da postane punopravni član, što znači da treba u potpunosti da primjeni bar 2 od 5 programa FEE.

Pored nacionalnih organizacija, i pojedine medjunarodne organizacije i institucije mogu postati pridruženi članovi FEE.

Fondacija za ekološku edukaciju u Evropi (FEEE) je osnovana 1981. godine. U početku, osnovne aktivnosti su bile organizovanje seminara i konferencija te priprema publikacija.

Prve četiri članice FEEE su bile organizacije iz Španije, Francuske, Njemačke i Danske. 1987. godine, po lansiranju kampanje Plava zastavica, njima se pridružuje još šest evropskih zemalja.

1994. godine pokrenute su još dvije kampanje: ”Eko-škole” i ”Mladi eko-reporteri”.

Kampanje “Učimo o šumama” i “Zeleni ključ” su već postojale i početkom III milenijuma su uključene u programe FEEE.

Sredinom devedesetih godina raste interesovanje za programe FEEE izvan Evrope. U saradnji sa UNEP i WTO pripremljen je priručnik o upravljanju obalnom zonom sa Plavom zastavicom kao primjerom.

Uz dalju podršku UNEP, organizovane su radionice u Africi, Aziji i Karibima.

FEEE čini jedan od najvećih koraka u svojoj istoriji i postaje globalna organizacija. Gubi jedno E iz svog imena (koje se odnosi na Evropu) i postaje Fondacija za ekološku edukaciju FEE.

Fee facts

Current member countries are:

Belgium, Bulgaria, Canada, a consortium of Caribbean countries, Chile, Croatia, Cyprus, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Iceland, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Malta, Montenegro, Morocco, Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Romania, Russia, Scotland, Slovenia, South Africa, Spain, Sweden, Turkey, UK, Wales.

2,890 beaches and marinas were awarded Blue Flags in 2003.

Over 3,000 students work as a virtual press agency through the YRE Programme to deliver environmental news.

There are over 8,000 Eco-Schools, and about 3000 of them have been awarded the Green Flag.

FEE Secretariat
c/o The Danish Outdoor Council
Scandiagade 13
2450 Copenhagen SV
Denmark
Tel +45 3328 0411, Fax +45 3379 0179
E-mail: secretariat@fee-international.org

Trenutno sjedište FEE u Kopenhagenu, Danska

www.fee-international.org

Nacionalni operater kampanje

UDRUŽENJE ZA EKOLOŠKI KONSALTING U CRNOJ GORI - EKOM

Nevladina organizacija "Udruženje za ekološki konsalting u Crnoj Gori - EKOM" je samostalno i dobrovoljno udruženje koje okuplja stručnjake iz oblasti zaštite životne sredine radi ostvarivanja programskih ciljeva.

Sjedište organizacije je u Podgorici, a područje djelovanja prostor cijele Crne Gore.

Osnovni ciljevi i zadaci EKOM-a su:
- organizovanje ekoloških aktivnosti po osnovu angažovanih projekata, samostalno ili u saradnji sa srodnim ekološkim institucijama, organizacijama i udruženjima gradjana
- podsticanje i razvoj izdavačke djelatnosti, jačanje javne svijesti o potrebi očuvanja životne sredine i razvijanje ekološke kulture kod mladih
- proširivanje ekoloških naučnih i stručnih znanja kod članstva
- ostvarivanje saradnje i razmjena informacija sa srodnim organizacijama
- organizovanje prezentacija, izložbi i sličnih aktivnosti u cilju upoznavanja i primjene dostignuća savremene nauke i prakse zaštite životne sredine
- zastupanje i zaštita interesa prava članova udruženja, struke i nauke o životnoj sredini.

Stručne oblasti u kojima EKOM ostvaruje programske ciljeve su:
- održivi razvoj,
- integralno upravljanje prirodnim resursima,
- politika zaštite životne sredine,
- procjena nosećih kapaciteta u životnoj sredini,
- procjena osjetljivosti, procjena rizika i strateška procjena uticaja na životnu sredinu,
- procjena uticaja zahvata na životnu sredinu,.
- standardizacija u oblasti zaštite životne sredine,
- integracija aspekata zaštite životne sredine i zdravlja ljudi
- biodiverzitet,
- wetland područja,
- priobalna područja i more,
- zaštićena područja mora i kopna,
- eko-turizam,
- informatika u životnoj sredini,
- jačanje javne svijesti o potrebi očuvanja životne sredine
- druge aktivnosti kojima se doprinosi očuvanju životne sredine.

EKOM postoji od 2001. godine i u proteklom periodu sproveo je više kampanja i projekata: "Edukacija ribolovačkih društava – ribara na Skadarskom jezeru u cilju podizanja ekološke svijesti", 3 radionice u okviru projekta "Trening za nevladine organizacije za pisanje projekata, priprema projekta "Zaštićena morska područja" (u saradnji sa Jadranskim projektom Delfin iz Hrvatske), seminar "Upravljanje čvrstim otpadom" (u saradnji sa NVO "Pro mare" iz Budve).

Članovi EKOM-a su stalni saradnici više naučnih i popularnih časopisa “Gorske staze”, “Soa nebeska”, “Barske novine”, “Pomorstvo” kao i emisije “Eko kutak” Radio Kotora.

EKOM, kao organizacija koja se bavi konsultantskim poslovima iz oblasti zaštite životne sredine smatra da je osnova rješavanja svakog ekološkog problema obučavanje i podizanje ekološke svijesti pojedinca. Na ovaj način, kada se pojedincu predoče uzroci ekološkog problema, na njega se utiče da direktno preuzme odgovornost za aktivnu i primjenjenu zaštitu životne sredine.

Realizacija projekta “Plava zastavica u Crnoj Gori” je u skladu sa opredjeljenjm EKOM-a da sprovedi principe primjenjene zaštite životne sredine kroz podizanje svijesti pojedinca o ekološkim problemima.

Za potrebe sprovodjenja kampanje i lakše realizacije programa na Primorju EKOM je otvorio kancelariju u Kotoru.
Početkom svake godine se, u saradnji sa JP Morsko dobro, organizuje seminar za korisnike plaža.
Pred početak sezone se priprema promotivni materijal, a tokom cijele godine se održava vebsajt Kampanje.

www.plava-zastavica.cg.yu

Generalni sponzor kampanje u Crnoj Gori

JAVNO PREDUZEĆE ZA UPRAVLJANJE MORSKIM DOBROM

Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Republike Crne Gore sa sjedištem u Budvi, osnovano je 1992. godine, sa zadatkom da obezbijedi:

- zaštitu i unapređenje korišćenja morskog dobra,
- upravljanje morskim dobrom,
- zaključivanje ugovora o korišćenju morskog dobra,
- izgradnju i održavanje infrastrukturnih objekata za potrebe morskog dobra.

Morsko dobro, njegov morski prostor površine od 2.504 km2 i kopneni dio od 49 km2, čini 18,5% teritorije Republike Crne Gore.

Morsko dobro predstavlja najznačajniji dio prostora Crne gore, njenu mediteransku fasadu kojom participira sa 0,64% u morskoj obali i sa 0.0066% u ukupnoj površini Mediterana. To je prostor koji Crnu Goru neposredno i najdirektnije integriše u okruženje, odnosno u svijet.

Morsko dobro kao integralna cjelina predstavlja najznačajniji ekonomski potencijal Republike Crne Gore koji je povjeren Javnom preduzeću za upravljanje morskim dobrom.

Javno preduzeće je ostvarilo vidljive rezultate u ugovaranju, odnosno ustupanju plaža, kupališta, djelova obale i akva prostora, lokacija za postavljanje privremenih objekata i terasa u zoni morskog dobra.

Prilikom ugovaranja Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom se pridržava sledećih principa:

- prostor morskog dobra je jedinstven, veoma je ograničen i kao takav mora biti dostupan svima pod istim uslovima.
- valorizacija prostora na obali i moru ostvaruje se uz striktno poštovanje prostornih i urbanističkih planova,
- očuvanje javne funkcije je obavezno.
- sva fizička i pravna lica mogu biti korisnici morskog dobra,
- isključena je mogućnost da djelovi morskog dobra pređu iz državnog u privatno vlasništvo.
- morsko dobro se ustupa na vremensko korišćenje kao uređeno ili neuređeno.
- izgradnja i uređenje morskog dobra obavlja se u skladu sa izvođačkim projektima.
- novoizgrađeno morsko dobro, bez obzira da li je investitor privatni ili državni subjekt, u državnom je vlasništvu.
- privatni vlasnici u zoni morskog dobra imaju sva vlasnička prava kao i izvan zone morskog dobra.
- pojedinačno pravo korišćenja morskog dobra ostvaruje se putem Ugovora o korišćenju sa Javnim preduzećem.

Svi modeli korišćenja i uređenja morskog dobra, koje Javno preduzeće nudi zainteresovanim subjektima, imaju sledeće zajedničke ciljeve:

• afirmaciju ulaganja sredstava u morsko dobro;
• optimalizaciju uloženih sredstava;
• povećanje motivacije da se preduzetničke ambicije i energije usmjere ka ekonomskoj valorizaciji morskog dobra sa ciljem njegovog unapređenja i zaštite;
• animaciju građana i predizetnika za uključenje u programe zaštite i razvoja morskog dobra.

JP MD

JAVNO PREDUZEĆE ZA UPRAVLJANJE MORSKIM DOBROM CRNE GORE

Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom
ul. Popa Jola Zeca bb
85 310 Budva
Tel +381 (0)86 452 709, Fax +381 (0)86 452 685
E-mail: jpmdcg@cg.yu
www.morskodobro.com

kontakt:

Saša Karajović, nacionalni koordinator kampanje
Ranko Radović, pomoćnik nacionalnog koordinatora

NVO "EKOM"
Biro kampanje "Plava zastavica"
Poštanski fah 76, 85 330 Kotor

Tel/Fax: +381 (0)82 323 123, (0)69 050 544, 418 531
E-mail: kontakt@plava-zastavica.cg.yu
www.plava-zastavica.cg.yu